

Taboo

IN THE CITY OF MICHIGAN
MICHIGAN

Št. 11

EL FORTIN

1969

TABOR je glasilo Združenih slovenskih protikomunistov • TABOR je last in vestnik Zveze D. S. P. B. Tabor • Mnenje Z. D. S. P. B. Tabor predstavljajo le članki, ki so podpisani od glavnega odbora Zveze. • Izdaja ga konzorcij. Predsednik inž. Anton Matičič. • Urejuje uredniški odbor; odgovorni urednik Adolf Škrjanec, za lastništvo Ivan Korošec, upravnik Jože Jenko

—::—

TABOR is the voice of the Confederation Tabor of the United Slovene Anticomunists

—::—

TABOR es órgano de la Confederación Tabor de los Anticomunistas Eslovenos Unidos. • Director: Ing. Antonio Matičič, Ramón L. Falcón 4158. Buenos Aires, Argentina

—::—

Imprenta: Talleres Gráficos Vilko S. R. L., Estados Unidos 425, Buenos Aires, Argentina, T. E. 33-7213

—::—

Registro Nacional de la Propiedad Intelectual No. 1.005.854

—::—

Naročnina: Južna Amerika 700 pesov, odn. enakovrednost v dolarju USA in Kanada 3.50 dolarja letno, zračno 6 dolarjev; Anglija in Australija 1 funt šterling; Evropske države 3 dolarje.

—::—

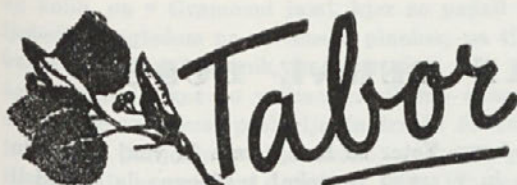
Naročila, reklamacije in nakazila pošiljajte na naslov upravnika: José Jenko, Pedernera 1075, Villa Madero, prov. Buenos Aires, Rep. Argentina

—::—

Vse dopise in ostalo pošto pošiljajte na naslov: inž. Anton Matičič, Igualdad 1110, Villa Ballester FNGBM. Pcia. de Buenos Aires, Argentina

NASLOVNA SLIKA:

Poleg tolikih in tolikih drugih krajev širom krvaveče domovine, se je v letu vsenarodnega protikomunističnega plebiscita tudi Ježica pri Ljubljani preko množic, ki so se dne 18. maja 1944 zbrale na mogočen tabor, gromko izrekla proti rdečem nasilništvu in za svojim domobranstvom prisegla zvestobo Bogu — Narodu — Domovini!

Kres, ki sega meni do neba,
to je moja domovina!

(Domobrankska pesem)

Noviembre 1969

BUENOS AIRES

November 1969

COMUNISTA Y NO CHINO

Tan pronto se glorifica como se acusa a Mao de haber adaptado el marxismo a la realidad china, de haber "chinizado" el comunismo. En los tiempos en que lo consideraban aún como un ídolo, los comunistas del mundo entero lo elogiaban por haber sabido encontrar "un camino chino" hacia el socialismo: luego cuando Mao rompió con Moscú, denunciaron con desprecio el „achinamiento del comunismo."

Nadie pone en duda de que hubo hasta no muy lejanos tiempos ciertas tradiciones de espíritu comunista en China, ya que todos los pueblos han conservado restos de la comunidad primitiva hasta una fecha avanzada de su desarrollo industrial pero en ningún momento Mao intentó injertar en ellos su propio comunismo. Por el contrario, quiso extirparlos. Su comunismo es de importación, como todos los comunismos. La doctrina comunista no tiene hogar propio en ninguna parte. En aquellos países en que los comunistas están en el poder, éstos se dedican a imponer al pueblo que dominan un sistema de relaciones sociales que no viene del pueblo, que no está hecho para él, sino que fue concebido en la abstracción y que no tiene nada de concreto. Por tal motivo, allí donde reina estuvo obligado a imponer un despotismo asfixiante: los pueblos no quieren al comunismo.

No obstante las injusticias cometidas y las violencias que motivó, la distribución de las tierras, de 1949 a 1951, respondía a la aspiración de las masas chinas y los resultados obtenidos en el terreno social e incluso en el económico eran muy alentadoras; pero en 1955 Mao ordenó cambiar de política y de colectivizar las tierras, es decir, expropiarlas a aquellos que las habían recibido cinco años antes.

¿Por qué este cambio? Porque el sistema de explotación familiar es contrario a los principios comunistas; porque, según Marx, la pequeña propiedad rural produce siempre y en todas partes el nacimiento del capitalismo. Verdad es que el sistema de las „comunidades populares" impuesto por Mao tres años después daba un aspecto particular al comunismo chino, pero este aspecto no era de origen chino, sino de origen comunista.

SLOVENSKE VERNE DUŠE

Jesen je, bogata in polna barv. Veter se lovi v veje in vonj sadov in zemlje sili v nosnice. Mrači se in v zraku je nekaj trudnega, da so misli težke kot staro vino.

Gledam zadnji ogenj kraj vasi. Počasi pojenjuje. Gledam listje, ki pada nenehno na sivo cesto in se vrača v naročje zemlje. Zakon narave ne prizanaša, je neizprosni. Čutim domačo zemljo in diham vonj rodni goric. Strmim kot otrok v domačo žerjavico na ognjišču, v to večno lučko našega krova. Mislim na zemljo, ki je radostno pela z zvonovi v nedeljskih jutrih. Mislim nanjo, ki so jo ranili na bele grudi in ji hoteli steptati v blato slovenski šopek. Ranjena je, z grenkostjo in trpkostjo brinjevih jagod je napolnjeno njeno srce. Po njej je hodila Smrt in se napila kipeče mladostne krvi do pijanosti. Rože na oknih čakajo vasovalcev, ki jih ne bo.

Mislim na njene sinove, ki se vračajo k njej kot se vrača odmev med gorami. Še gori na njihovih ustnicah poljub njenega sonca. Še bolj pa so mi blizu oni, ki so komaj prišli za plug, ki so komaj začutili utrip njenega srca in okusili kruh črne grude, pa so že legli med njene razore — kot plod novega življenja. Komaj so zasanjali o domu, ljubezni in zimskih večerih, pa so ugasnili in so postali stražni ognji slovenske bodočnosti.

O zemlja, gruda naših dedov, povej kdo počiva v tvojem naročju? Povej ti, vsa ranjena in poteptana, kdo bo ovenčal žalostne križe neznanih bratov in sestra v vsaki in slednji slovenski vasi? Zemlja moja, dolga stoletja hraniš moj rod, mu daješ črnega a sladkega kruha, povej mi, zakaj je tvoje bistre reke, studence in tolmane pordečila kri, in zakaj se je pesem umaknila solzam skoraj v vsaki slovenski hiši?

Večer Vernih duš je. Sence venčajo križe in množične gomile pokriva suho listje. One v Jelendolu, Turjaku, Grčaricah, Rogu, Teharjih, Crn grobu, Celju in Begunjah in Bog ve kje še, pregrinja naša ljubezen in molitev. Molitev onih, ki so jim dolžni življenja. Zakaj, umrli so, da bi drugi živeli. — V tem je njih veličina.

Večer vernih duš je. Tu in tam joka navček in mrtvi prihajajo domov. Zbrali so se ob vaškem križu in mnogi so prišli od daleč, vsi pa bi radi našli pokoj na domači božji njivi. Tudi Kajnove žrtve žive in jih ni konca. Brezkončna je njih vrsta, neskončna je njih žrtev. In tem so se pridružili izgnanci iz Gonarsa, Trevisa, Raba, Mathausena in Dachaua in še oni iz pustih ruskih step so prišli, ker niso našli miru v tujem objemu. Stopili so pod vaško lipo kot nekoč, ko Ljubezni še ni bilo ime Sovraštvo in ko so bili ljudje ustvarjeni za življenje, nad katerim je imel pravico le Bog.

Nocoj, ko navček joče in zbira mrtve ob vaškem križu, nocoj blodimo po zemlji, ki je kot drugi Veronikin prt. Med mrtvimi griči in ožganimi hišami, po stepfanih njivah in goricah, tam kraj vasi, kjer so živi goreli

na kolih, pa v Gramozni jami, kjer so padali talci v ranih jutrih z zadnjim ljubečim pogledom na slovenske planine; pa tja v Grahovo, kjer je kot silna bakla zgorel naš pesnik, in še in še... Iz vsake kotanje se reži smrt in tesno nam je, kot da vidimo in slišimo znanca — rodnega brata, ki se v zadnji smrtni grozi poslavlja in izroča še zadnje naročilo za mater, dekle in vse, ki čutijo in mislijo enako... Potem pa zajokajo črni ognjeni stroji in življenje se umakne Smrti, ki je ta hip močnejša. Bratje s prestreljenim srcem padajo v brezna in njih kri bo pognala velike bele očnice, večje kot svojčas Zlatorogova.

Večer Vernih duš je. Nad pogorišča in razvaline padajo velike sence. Sence zlobe in sovraštva. Po slovenskih pokopališčih pa še brlijo svečke za naše rajne. Tudi zanje, ki čakajo kota ob svojih dedih.

Od nekod je veter prinesel glas skrušenih src: Oče naš...

-a -o

DVIGNIMO PRAPOR!

Politična liberalizacija je vsekakor najznačilnejša oznaka preteklega leta, v kolikor se tiče dogodkov v naši domovini. Naraščajoče odmikanje od starega, tógega centralizma se je pričelo manifestirati na vseh področjih političnega udejstvovanja in ne kaže nikakih znamenj popuščanja. Vmes so bili zapleteni tudi nekateri več ali manj presenetljivi dogodki, ki so vsa ta opazovanja samo še prikazali v ostrejši luči.

Politična emigracija Slovenije in Jugoslavije spremlja te dogodke z mešanimi občutki in nekateri nepopoljšljivi strankarji celo zanikajo, da gre za kakršnokoli liberalizacijo političnega življenja, češ da obstaja in deluje še vedno ena sama, to je komunistična stranka. Tako pojmovanje političnega življenja je seveda zastarelo, saj je mogoče prav v ZDA jasno označiti celo vrsto združenj in organizacij, ki so daleč od pojma politične stranke, pa vendar izvajajo pomemben vpliv na politično življenje. Enako je bila povsem na mestu pripomba enega od poslancev v slovenskem parlamentu, da so študentski nemiri v preteklem letu sicer kazali na pomanjkanje nekega jasnega smotra in vodstva, da pa so kljub temu v številnih zapadnih državah dosegli pomembne politične uspehe.

V domovini res obstaja ena sama stranka t. j. komunistična partija, in takozvana Socialistična Zveza Delovnega Ljudstva je prej ko slej le neka njena blede senca, — dvojna slika, kot jo včasih vidimo v televizijski plošči, ni pa več mogoče še vnaprej govoriti o nekem monolitskem aparatu državne uprave in še manj o kakem železnem objemu tega režima nad ostalim prebivalstvom. Zaenkrat je pa to tudi še vse in bi bilo povsem neodgovorno ugibati, v katero smer bo krenil nadaljnji razvoj. Gospodarska kriza in pa sovjetska nevarnost sta dva faktorja, ki lahko povzročita žetvilne presenetljive in nepričakovane ukrepe in akcije.

Zato se zdi prenačljeno razpoloženje nekaterih emigrantskih krogov, ki smatrajo ali upajo, da je že napočil čas, ko lahko posegajo v dogodke v domovini, ter pričakujejo gotove rezultate od tega poseganja.

Če upoštevamo že omenjeno oddaljevanje od strogega centralizma, potem je jasno, da se gotovi, v osnovi vsenarodni interesi današnjih komunističnih predstavnikov v Sloveniji krijejo z gotovimi, pravtako vsenarodnimi interesi politične emigracije. Na tej točki pa je spet potegnjena meja, preko katere ne ena ne druga stran ne more brez dokončnega kompromitiranja svojih osnovnih načel.

Dokler komunistična oblast današnje Slovenije ne prizna zločinskega pokolja iz leta 1945, odnosno, dokler politična emigracija teh žrtev dokončno in nepreklicno ne zataji in odpiše, toliko časa ni poti preko tega prepada, brez ozira na resničnost in enakost gotovih interesov.

V letu 1969, v dvajsetem letu emigracije, se zdi popolnoma nemogoče t eno i drugo.

Kar se emigracije posebej tiče, je tudi dejstvo, da se kljub sicer ugodnem svetovnem razvoju nahaja v težjem položaju, kot komunistično vodstvo v domovini. Medtem, ko je režim doma dosegel neko enotnost pogleda na razvoj v preteklosti, bodisi s prevzgojo, bodisi s pritiskom, je emigracija vsled svobodnih okoliščin, v kateri živi, prepuščena tisti stari slovenski slabosti, ki iz dveh Slovencev napravi pevski zbor, iz treh pa devet političnih strank.

Morda se to sliši kot zvonjenje po toči, vendar ni pretirana misel, da bi enotna politična emigracija že pred leti lahko izsilila od režima v domovini vsaj neko poluradno priznanje krivde za pokolj leta 1945; samo tako priznanje pa lahko služi kot nek most med obema deloma slovenskega naroda.

Krivde za tako stanje v slovenski politični emigraciji pa ni mogoče iskati med razmerami danes ali pred petimi leti, temveč je treba poseči nazaj, prav v dobo same revolucije, pa tudi v čas pred njo, v staro Jugoslavijo. Če kdaj, se je nad slovenskim narodom do kraja uresničil pregovor: kjer se prepirata dva, tretji dobiček ima.

Žal se je vsa tista predvojna okrnlost in medvojno nezaupanje presleslo v emigracijo in danes je ta miselnost tako okostenela, da jo sprejemamo kot nekaj vsakdanjega, razumljivega, dokončnega in nespremenljivega. Ta žalostna resničnost pa je toliko bolj kričeča, ker se je do kraja prelomil tudi tisti večinski del slovenske emigracije, ki je vselej zase zahteval vodstvo, a tega vodstva ni zmožen vzpostaviti prav v trenutku, ko bi bilo najbolj potrebno.

Lanske volitve v Združenih Državah so po svojem rezultatu pokazale na nezadovoljstvo ameriških volivcev z dotedanjo politiko, z dotedanjim vodstvom in tudi z dotedanjo večinsko stranko. Skoraj otipljivo je postalo neko olajšanje po vsej državi, ko je bila objavljena Nixonova zmagaja; šibka, kakor je bila. Ne zaradi Nixonovega genija, še manj zaradi kake

Nixonove popularnosti: ljudje so enostavno začutili, da se bodo starih in zastaranih problemov lotili novi ljudje in da je vsaj v tem nekaj upanja na rešitev.

Zdi se, da je v podobnem postopanju tudi edino upanje za neko izboljšanje razmer v slovenski in jugoslovanski politični emigraciji.

Potrebno je več prožnosti, nove kombinacije, sveži pogledi in različni postopki, pa seveda tudi novi ljudje, ki bodo morda slovensko politično emigracijo za njen srebrni jubilej — če smemo tako govoriti — formirali v neko enoto, s katero bo treba računati — doma in po svetu.

Dvignimo prapor!

Ratko Šušteršič:

ZVEZDOPLOVSTVO NA PRAVEM MESTU

Odkar obstoji človeški rod, menim, da so mikale človeka neizmerne globine veselstva, da je z vzhičenjem in obenem z nedopovedljivim koprnjenjem prisluškoval tajinstvenem utripanju nočnega neba. In čutil je z vso gotovostjo, da je tam, v nedosegljivih daljinah, pričujoča živa zanosna lepota, da od tam prihaja šepet skrivnostno sladke pesmi o nesmrtnem blaženstvu.

In človek se je odločil, da gre osvajat nebo. Toda odšel je po poti svoje materialne omejenosti. Potrebno je, da se naglasi to dejstvo jasno in krepko, ker velika večina ljudi misli, da je človek storil silen korak na potu v vesmirje. Vse časopisje je prepolno hvale za to izredno smelo podjetje: odpluti na luno in vrniti se nazaj na zemljo. Temu podjetju se pripisuje veličina in pomembnost, kakor nobenem drugem dogodku. Neprenehoma se piše in govori: kozmonauti, astronauti, kozmični prostor in osvajanje kozmičnega prostora, prav kakor da so ti „astronauti“ že osvojili pol kozmičnega prostora ali vsaj poleteli do nekaj najbližjih zvezd in se vrnil.

Premagati zemljino težnost, odleteti na luno ter priti z lune nazaj, je v resnici zelo pomembno delo v zgodovini človeške civilizacije — merjeno s človeškimi merili. To se pravi, če primerjamo dosežnost človeka, s kakršno razpolaga danes, z dosežnostjo, kakršno je imel n. pr. še pred 50 leti. Če ra primerjamo s tem, kar je človek zmogel pred nekaj sto leti, tedaj si človek ne more kaj, da se v resnici ne bi divil modernim poletom na luno, in da misli, da so ti poleti nekaj nepopisno velikega.

Toda, mar so človeška merila prava za odmerjanje resnične, absolutne veličine? Mar morejo človeška merila opredeliti človeku mesto in vlogo, ki jo ima v veselstvu? To prav gotovo ne, ker je prostranstvo veselstva tako neizmerno, da človek ni v stanju niti slutiti, kako nepopravno obupno majhna je njegova človeška malenkost.

Za resničnost trditve, da je začel osvajati vsemir, smatram, da bi človek moral biti zmožen vsaj toliko, da zapusti naš planetni sistem in resnično odplove v kozmični prostor nekaj tisočev milijonov kilometrov. Morda bo človek to zmoغل čez nekaj desetletij; vendar, kaj pa potem? Onstran meja našega planetnega sistema zija črna, nepremostljiva globina vesoljstva; saj je najbližja zvezda oddaljena 4 svetlobna leta. To se pravi, da bi človek moral potovati z brzino svetlobe štiri leta, da bi prišel do najbližje zvezde. Brzina svetlobe, največja znana brzina, pa znaša 300 tisoč kilometrov na sekundo. Siromak človek pa do zdaj ni mogel potovati z večjo brzino kot nekaj nad 40 tisoč kilometrov na uro, kar pa da borih 11 kilometrov na sekundo. Torej bi človek moral potovati do najbližje zvezde nič več kot malo manj kot sto tisoč let. To se pravi, da bi moral živeti najmanj sto tisoč let, da bi mogel priti do najbližje zvezde! Človek pa normalno ne doseže niti bežnih sto let. Morda ni ves človeški rod star več kot sto tisoč let.

Kje so pa druge zvezde? Saj bi mogli resno vzeti, da se vsemirje prične šele pri prvi zvezdi izven našega planetnega sistema. Torej si človek še dolgo, dolgo ne bo mogel s pravico zaslužiti visoko bučnega imena „zvezdoplovec“ — saj niti ne more do poslednjega planeta našega majcenega sončnega sistema.

In Rimska cesta — naše galaktično osvetje, ki ga sestavljajo bilijoni zvezd, podobnih našemu soncu! Razdalje do njih so tako silne, čeprav jih merimo s svetlobnimi leti, da jih je človeku preprosto nemogoče doseči, četudi bi potoval s svetlobno brzino, ker bi mu življenje bilo prekratko. Galaktičnih osvetij, kot je Rimska cesta, pa je v vsemirju na bilijone, ki so oddaljena na ogromne milijone svetlobnih let.

Torej, kaj si domišljuje ta neznatni človeček? — Da je zvezdoplovec!

Smešno je govoriti o zvezdoplovstvu in še mnogo bolj smešno ter nes pametno je govoriti o silnem pomenu pristajanja na luni, ker pred človekom ostaja kljub temu neznana in prav enako neizmerna neskončnost. In ostala bi, četudi bi prišel do prve zvezde, ali pa celo na rob našega galaktičnega osvetja, ker brezno vsemirja v resnici nima konca.

Mar ob tem spoznanju človek ni brezpomemben prašek v tem silnem svetovju? In vsa njegova znanost mu ni v stanju dati sredstva, s katerim bi mogel dojeti neizmernost vesoljstva! Ob tej misli človek pač mora poklekniti pred velesilnim Umom in Močjo, ki je vesolje ustvarila; saj ni mogoče, da bi ves ta silni, zamotani, toda kljub temu absolutno brezhibni mehanizem nastal sam od sebe.

Toda naporu znanosti so potrebni. Potrebno je ambiciozno stremljenje človeka k vse večjem znanju, da končno spozna svojo malenkost in ostrmi pred neizmernim veličastvom božjim.

To spoznanje je potrebno, da se človek zavé svoje prave vloge in svoje naloge, ki jo ima na zemlji: graditve srčne kulture. V tem je človek še vedno

v temni dobi poganstva, saj človek je človeku še vedno zver, samopašna, sebična, krvava. Kako daleč smo od kraljestva ljubezni in miru na zemlji! Kaj pomaga ves tehnični napredek, vsa civilizacija in vsa takozvana „kultura“, če je pa srce prazno, brez ljubezni? Boljši je preprost pastir s planine, ki je pripravljen žrtvovati se za bližnjega, kakor pa učenjak ali umetnik, ki ostane trd in slep za bolečino svojega sočloveka.

Premostiti prepad sebičnosti, zavisti in sovraštva, ki nas loči od sočloveka — to je naša prva naloga. In v kolikor se nam posreči izvršiti to nalogo, tolikšna je naša resnična kultura, ki je kultura srca. Tedaj, ko bo človek dosegel tako popolnost, da bo v stanju vsak hip za vsakogar v stiski ne le dati vse svoje materialno imetje, marveč tudi poslednjo kapljo svojega srca — tedaj bo človek dosegel stopnjo, ko mu bo dano dojetje vesoljstva, te čarobne pesmi neminljivega blaženstva.

France Gaber

VTISI IZ ARGENTINE

Januarja letos sem se z mlajšim fantom podal na pot na južno poloblo. Rad bi obiskal sošolce, ki so raztreseni po vsej južni Ameriki, in pa tudi od blizu bi se rad pozanimal za delovanje naše organizacije Tabor.

Pot je bila izredno zanimiva, silno poučna in res lepa. Najprej sem se ustavil za nekaj dni v Caracasu, Venezuela, kjer moj sošolec g. Grilc orje ledino; kot sem videl, zelo uspešno. Poleg domačinov tudi po očetovsko skrbi za Slovence, ki so raztreseni po tej deželi. Veliko sva predebatirala, veliko zanimivega sem videl in odšel sem v upanju na povratek.

Iz Venezuele sem se podal v Brazil, kjer sem si ogledal precej dobro novo mesto Brazilijo, sedež federalne uprave, in pa Rio de Janeiro. Pristali smo v Río in nato odšli na drugo letališče za Brazilijo, kamor smo dospeli v treh urah. In mesto, ki je povsem novo, napravi na človeka čudovit vtis. Arhitektura je nekaj edinstvenega; sicer preprosta a vendar zelo razkošna. Vsa federalna poslopja so v določenem slogu in bi rekel, da vsaka stavba na zunaj govori. Celotno mesto je zgrajeno v obliki letala. Trup letala so federalne stavbe, krila pa so zgrajena v blokii, kjer stanujejo tisti, ki delajo v federalnih prostorih. Vsak blok ima vse potrebno, kar človek potrebuje, tako da ljudem ni treba iti v druge bloke. Kongresna stavba in zunanje ministrstvo je bilo zame najbolj zanimivo. Rad bi še omenil katedralo — katoliško — ki je del federalnih stavb. Kot sem bil informiran, bo po raskošju presegala vse stavbe.

Iz Brazilije sem šel nazaj v Río, kjer sem si ogledoval mesto 4 dni. Moram reči, da si ga nisem dobro ogledal. Zanimal sem se za slums — favelas. Usmiljenja vredni kraji. Uboštvo! Človek bi se skoro razjokal, kaj

vse vidi, in kako ti ljudje vdano prenašajo uboštvo. Ko bi bil človek bogat, ali boljše, ko bi imel vse, kot človek ima, da bi lahko vsaj malo pomagal! Ustavil sem se na škofijskem Ordinariatu in se pozanimal, ali imajo kake denarne prispevke za te ljudi; in so mi odgovorili, da nekaj malega od časa do časa. Kako res je, kar je rekel Jezus: „Uboge boste vedno imeli“. Morda prav zato, da lahko pomagamo in se tako praktično izpopolnjujemo v ljubezni; ker je ljubezen do ubogih res najbolj plemenita ljubezen. Imel sem tudi priliko videti poroko bogatih. Človek ne bi verjel, koliko denarja je šlo samo za cvetje. Na tisoče nageljnov; vse rdeče, kamor je človek pogledal. Na eni strani ljudje umirajo od lakote, na drugi strani — v istem mestu — ljudje ne vedo, kako bi zapravili čim več denarja! Naj Gospod kmalu poseže vmes!

Iz Rio sem odletel preko Sao Pabla in Montevidea v Buenos Aires, kamor smo prispeli v lepem popoldanskem soncu. Carina je bila hitro odpravljena. Sledilo je veselo snidenje z g. Kukovico, ki me je sprejel čisto v jezuitskem duhu. Kar vesel sem ga bil; saj je mož še vedno tako svetniški in asketski. Človek je kar ponosen na take sošolce. Veselo je bilo snidenje tudi z g. Repovžem. Stare prijateljske vezi. G. Rode je gospod mlajšega rodu. Malo smo se porokovali in nato odšli na zakusko (jaz bi rekel južno) h g. Repovžu. Ko je človek med prijatelji, je vedno, kot da bi bil doma, dasi je v tujini.

Tako sem začel 19 dnevno bivanje v Argentini in moram reči, da je bil vsak dan po svoje zanimiv. Imel sem le malo časa za počitek. Srečal sem toliko dobrih ljudi, katerim bi se rad osebno zahvalil; pa naj ta članek nadomesti in pa moja molitev naj bo vsaj malo povračilo, ker sem prepričan, da bo dobri Bog vse bogato povrnil.

G. Lojze Kukovica me je pospremil do njegovega kolegija in še malo naprej k sestram salezijankam, kjer naj bi bil moj dom. Odkrito moram priznati, da sem se počutil res kot doma. Sestrska ljubezen in skrb za naju se ne da primerjati. V takem udobju — človek bi rekel razkošju — že leta nisem živel; skoro bi rekel, nikdar! Pri maši so tako lepo prepevale! Toliko sem razumel špansko, da sem vedel kaj so pele. Kako je človek vesel takega — pravega duha —, ki ga danes tako primanjkuje. Pri mizi seveda — obilje vsega dobrega; dan za dnem. — Naj Gospod, ki edini zmore, povrne zlasti sestri Frančiški in vsem sestram za takšno gostoljubje! Račun je bil tako skromen! Sicer pa človek z denarjem ne more plačati ljubezni. Materialno z materialnim, ljubezen z ljubeznijo; in molitev je vez ljubezni.

Nimam namena pisati knjige. Toda opišem naj vsaj nekaj stvari!

V družbi g. Venceljna Dolenca sem si ogledal Zavetišče škofa Rožmana. Lep kraj. Miren in zelo primeren za ostarele Slovence, kjer bodo v zatišju preživljali poslednje dneve in se z molitvijo pripravljali na veselo snidenje s Kristusom. Povedali so mi, koliko je zemlje, a sem pozabil. Sicer pa to ni važno. Važno je, da bodo čim prej kupili še ostalo zemljišče, ki bo nujno

potrebno za celoten načrt kot ga imajo. Upam, da so to parcelo že kupili, ali vsaj zasigurali, da se ne bo kdo drugi polastil tega in skvaril zatišje, ki ga starejši ljudje res potrebujejo. Tudi ne vem, ali je plavalni bazen za realnost ali ne. Tudi to je potrebno, da se slovensko življe združuje; zlasti, da se mladina vključi v slovenski sklop in da tako s ponosom prizna, da je del slovenskega naroda, slovenskih običajev.

Ko bi človek imel denar, bi prav z veseljem daroval za tako potrebno stvar, kot je ta. Poleg tega pa bo škof Rožman imel res veličasten in praktičen spomenik. Saj je često omenil: Le kam bodo naši ljudje šli, ko obnemorejo? — Posebna skrb mu je tudi bila, kam bodo šli duhovniki, ko obnemorejo.

Kdorkoli bo bral te vrstice, bi ga rad prosil, naj prispeva, kar more, da se program, ki ga imajo, čim preje uresniči. Res je, da gradimo slovenik v Rimu, ki je tudi potreben, dasi se iz gotovih razlogov malo sliši v Argentini o tem. Vendar bi rad poudaril, da je to zavetišče prav tako potrebno in nujno. Prepričan sem, da bo šlo z akcijo bolj na široko, kakor hitro bo Slovenik pod streho; ali pa celo preje. Torej še enkrat: zadevo vsem članom in prijateljem organizacije toplo priporočam. Da poudarim: V imenu škofa Rožmana prosim, zavzemite se za to in finančno po svojih močeh podprite! So nekateri, ki bi lahko nekaj svojega premoženja investirali v to podjetje, da ga čimprej postavijo na realna tla. Vsem članom in prijateljem Zveze kličem: Pogum in vrzite se z vsemi močmi v to hvalevredno zamisel: Zavetišče škofa Rožmana. Naj (NAŠ škof sam v nebesih podpre to akcijo, da se čimprej uresniči, da bo tako njegov duh vere in ljubezni do slovenskega naroda živel, zakaj to bo edini prostor, kjer bomo lahko svobodno dali njemu priznanje, ki mu gre. 10 let je že, kar njegovo truplo počiva na ameriških Brezjah. Prosimo ga, naj nam on pomaga in naj on vzpodbudi tiste ljudi, ki imajo denar, da ga bodo radevolje darovali v ta namen. Storimo, kar le moremo, in molimo k njemu, naj posreduje božji blagoslov, da se čimprej postavi zavetišče, ki bo služilo namenu. Čas beži, leta teko! — —

Bil sem povabljen na slovesnost 10-letnice poroke gospoda in gospe Korošec, predsednika krajevnega društva Tabor v Argentini. Povabilu sem se rad odzval in reči moram, da je bila res slovensko domača; in marsikaj sem zvedel, kar drugače verjetno ne bi. Da je bilo vsega dobrega zadosti — preveč — tega naj bi niti ne omenil. Bila je res prijazna zaokrožena družba, kakršno človek v tujini redko doživi. Petje in nekaj govorov, vmes pa prijateljski razgovor; in predno sem se zavedal, je bilo čez polnoč. Je to izven mesta BA, kjer je majhna skupina zelo podjetnih in delavnih Slovencev. Tudi tam so si SAMI postavili svoj majhen dom, kjer se zbirajo k molitvi, pouku in razvedrilu. Naj na tem mestu izrečem iskreno zahvalo Koroščevim in vsem, ki sem jih srečal pri tej slovesnosti. Upam, da bom za 25-letnico zopet povabljen. Se bom z veseljem odzval.

Iskreno se tudi zahvalim č. g. Jožetu Guštinu, ki mi je stvari modro osvetlil in me gostil ter prevažal. G. Guštin me je namreč peljal nazaj v

„zgodnjih jutranjih urah“. G. Jože, naj Te Bog podpira, da boš z veseljem delal za organizacijo Tabor.

Nekaj dni pred odhodom sem bil tudi povabljen na sejo v Slovenski hiši. Marsikaj se je obravnavalo. Reči moram, da je vse potekalo v najlepšem redu in v res prijateljskem tonu. Dotaknili smo se organizacijskih stvari, ki lepo potekajo, dasi ne brez vsakega nasprotovanja, kar je v prid organizacije. Ponovno sem jim poudaril Zavetišče, skupno in požrtvovalno delo v organizaciji in pa ogibati se vsakih polemičnih debat. Le z vztrajnim delom smemo upati na uspehe, ker le z delom bomo dokazali tujim ljudem, da smo bežali iz domovine, ker se nismo skladali s komunizmom. Le z vztrajnim delom v organizaciji bomo tudi pokazali svetu ideale, za katere so tisoči naših najboljših žrtvovali svoja življenja. Le s pogumnim delom v dobrobit slovenskega življa bomo dokazali, da duh, ki nam ga je pokojni škof Rožman — Naš Mojzes — tako pogumno vlival v naša srca, še živi med nami. S tem duhom pa tudi vsi tisti, ki so zaradi tega duha bili pobiti. Vsekakor si je treba zapomniti, da bomo le z delom in močno vero v Boga in Njegovo Cerkev premagali vse težave. Vse, kar je dobro, rodi nasprotovanje slabega. Nasprotovanja so nam prej v korist, ako jih pravilno vzamemo. Naše poroštvo je prelita kri. Lahko bi uporabili besede pesnika Prešerna: „Kri po Kranji, Korotanji prelita, napolnila bi jezero.“ — Pogum torej, vztrajno delajte v organizaciji za dobrobit članstva in pa tudi vsega slovenskega naroda!

Ogledal sem si veliko domov in občudoval podjetnost in sposobnost. V teh domovih se ljudje zbirajo k maši, kulturnemu udejstvovanju, in razvedrilo. Res hvale vredno delo. Eno pa sem pogrešal: ni skupne božje hiše, v kateri naj bi se vsi Slovenci počutili kot doma; mislim večjo cerkev, skupen dom. Domovi služijo v razne namene, in to je dobro; skupna cerkev pa bi poudarila enotnost slovenskega naroda, enega Boga, in da smo pri božji službi eno kot narod.

Odhod iz Argentine v polnočni uri ni bil lahek. Človek je čutil, da je pustil v Argentini veliko prijateljev; in od teh se navadno ni lahko posloviti. Lepa skupina članov je prišla. Tako smo bili še nekaj časa skupaj. Tudi gg. Gnidovec in Žakelj sta prišla, kakor tudi gg. Guštin in Lojze Kukovica. Čas je prišel. Stisnili smo si roke in si obljubili zopetno snidenje; kar pa je v rokah božjih. Ob polnoči sem odletel iz Buenos Airesa in ob 6 zjutraj bil že v Miami. Razdalje se pač krajšajo. Saj smo se sprehajali celo po luni: Dokler Bog dopušča, s korajžjo naprej!

Tema za razmišljanje:

Je ena sama pot, da se cilju približamo, in tisoč poti, da se od njega oddaljimo.

Jean de la Bruyere

IZKUŠNJE IN NAUKI

V Beli Krajini se je odigrala prva žaloigra slovenskih protikomunističnih borcev, ko je po ostrem boju padla postojanka v Suhorju pod Gorjanci. Preživeli udeleženci tega boja postavljajo še danes vprašanja v zvezi s tem porazom in stvar podrobnega preučevanja bo, da se na ta vprašanja najde zadovoljive odgovore. Čeprav to takrat še ni bilo tako očitno, pomeni Suhor samo prve ime v vrsti postojank, ki so tekom revolucije padle pod partizanskim pritiskom.

Zdi se, da je prav revolucija v Sloveniji prvi primer tipičnega gverilnega vojevanja, kjer je branilec postojank vselej postavljen v težji položaj, medtem ko napadalec lahko izbere ne le kraj napada, temveč tudi čas in moč, s katero se loti take postojanke.

V primeri z učinkovitim delom, ki so ga opravili domobranski udarni bataljoni v letu 1944 in 1945, ko so razen Bele krajine dejansko očistili vse ozemlje takozvane Ljubljanske pokrajine vsakršnih večjih partizanskih oddelkov, se zdi, da se isto vojaštvo ni tako dobro obneslo v postojankah in je zato sledila vrsta resnih in bolečih porazov.

Med napadom na Suhor je bil ranjen poveljnik Vasiljevič — Iztok in kasneje skupno z drugimi ujetniki ustreljen. Iztok-Vasiljevič je prvi izmed odličnih srbskih častnikov, ki so v času revolucije vstopili v vrste slovenskih protikomunistov, se borili do zadnjega ter, razen enega, vsi položili svoja življenja na slovenskih tleh. Planinski kap. Dejan Suvajdžič, čigar bataljon je bil osnova, na kateri je bilo organizirano slov. domobranstvo v sami Ljubljani, je pri izvrševanju dolžnosti izgubil življenje že na samem začetku. Prav tako bo nepozaben slučaj npor. Šabića, ki je svoje slovenske fante in može spremljal do konca in so ga po izročitvi iz Vetrinja komunisti umorili po strahotnem mučenju.

Slabo leto za Vasiljevičem je podobno usodo doživel major Borut Koprivica, poveljnik slovenskih četnikov na Grčaricah, ki je bil ranjen ob napadu 8. septembra 1943 ter si je nato sam vzel življenje in s tem prihranil komunističnim partizanom en zločin več. Za Slovence je daroval svoje življenje tudi stotnik Meničanin, poveljnik enega od domobranskih udarnih bataljonov; in zadnji, stotnik Stamenković, pa je pred dobrim letom umrl v Brazilu, potem, ko je tudi svoje življenje po revoluciji trdno in intimno povezal s slovenskim človekom.

Žalostno je, da viteško sodelovanje teh srbskih častnikov in številnih drugih srbskih borcev ni obrodilo vidnejših sadov tudi v emigraciji, in da so politični oziri in malenkostni predsodki onemogočili plodnejše sodelovanje med slovensko in srbsko emigracijo; kljub temu, da imata pred seboj enega samega, istega nasprotnika, da je prizadevanje za svobodo slovenskega in srbskega naroda eno in isto, in da je bratska povezanost teh prizadevanj potrjena tudi s krvjo tisočev srbskih dobrovoljcev in četnikov, ki so legli v grob skupno s slovenskimi domobranci v Kočevskem rogu.

Iz neuspehov številnih postojank in nedvomnih zmag udarnih enot med revolucijo, pa lahko potegnemo neko paralelo z današnjim razpoloženjem med politično emigracijo. Vse preveč je še med nami takozvane „turjaške miselnosti“! Zapreti vrata in okna, podpreti oboke, namestiti straže in vztrajati na svoji postojanki, pa bo prišlo do zmage.

Današnji razvoj v sami Ameriki nam kaže, da to ni in ne bo mogoče. Nasproti dinamični filozofiji komunizma, ki v resnici ne more živeti, ne da bi se brez prestanka gibala in premetavala iz enega spopada v drugega, ni mogoče postavljati statične, na nekih starih „preizkušanih“ načelih temelječe miselnosti. Vse staro ni nujno tudi najbolj primerno in učinkovito. Proti zve-
nečim in vabljivim geslom komunizma ni mogoče dvigati

samo stara bandera, pa naj bodo še tako častitljiva in spoštovanja vredna. Za ideološki spopad v moderni družbi z modernimi problemi je treba uporabljati novo, moderno, taktiko in z njo preiti v napad.

Resnična socialna pravičnost, — iskreno, pošteno razmerje do sočloveka in neka, rekli bi „šentpavelska“ misijonarska gorečnost v širjenju resnice o komunizmu, to so orožja, s katerim se moremo in moramo v današnjem času boriti tako, kot so se borili branilci Suhorja, Ajdovca, Turjaka, Grčaric, Črnega vrha, Otlice. Predvsem pa moramo odstraniti tisti „če“, ki ga v svoji ozkosrčnosti postavljamo za največjo zapovedjo: Ljubi svojega bližnjega, če — je pripadnik iste stranke, kot jaz; če moli Boga v isti cerkvi, kot jaz; če govori isti jezik, kot jaz; če je njegova koža iste barve, kot moja; če mi bo prenehal metati polena pod noge; če mi bo storil tako ali drugačno uslugo itd.

Padle postojanke in zmage udarnih edinic so pokazale pot, po kateri ne moremo, odnosno moramo hoditi. Ta nauk in ta izkušnja bi morala biti vodilo v naših bodočih dneh, ker se bo sicer pod zvoki jerihonskih trobent komunistične propagande zrušila tudi postojanka slovenske politične emigracije.

Pok. Miloš Šabič

VSE DNI SO Z NAMI

Reci mi, mati, besedo,
toplo besedo v slovo,
vidiš me, mati, zdaj zadnjikrat,
mene več k tebi ne bo.

Pokropi me z blagoslovljeno vodo,
da najdem vsaj konec poti,
mati, jaz pojdem duše iskat,
mati, tja kjer jih ni...

Tako je zapel slovenski pesnik-domobranec France Balantič, kot da bi slutil, da piše pesem v slovo ne samo zase, temveč tisočim, ki bodo prav tako kot on umirali mladi, v cvetu svojih sanj, kot branilci slovenskih domov, kot junaki, zvesti Bogu, trpečemu narodu in domovini do zadnjega diha.

Pokropi me z blagoslovljeno vodo! Vse dni hodimo iskat in blagoslavljat neiztrohnjena srca njih, ki so v tistih strašnih junijskih nočeh pred triindvajsetimi leti umirali po slovenskih gozdovih, ne s kletvijo in sovraštvom, temveč z odpuščanjem in molitvijo za svoje morilce. Pozdravljamo jih v duhu korakajoče bataljone slovenske vojske, te slovenske domobrance, ko prepevajo zadnjič na vetrinjskem polju: Zdrava bodi, moja lepa domovina! Blagoslavljamo, ko stopajo s pesmijo na kamijone, ki naj jih popeljejo v svobodo.

Kupčija je bila sklenjena:

24. maja — 40 mož.

27. maja — 600 mož.

28. maja — četrti polk, 2800 vojakov in 200 civilistov.

29. maja — tretji polk, 2800 vojakov.

30. maja — 500 vojakov prvega polka.

Nihče od nas ne bo nikoli pozabil teh mladih junakov, potemnelih v soncu in ojeklenelih v težkih borbah. V času, ko je ves svet pričakoval boljše in pravičnejše ureditve, v času, ki ga je ves narod tako nestrpno in s tolikšno vero pričakoval, v tem usodnem času je moral umreti slovenski vojak.

Stražarji in varuhi gorenjskega kota, iz Cerkelj in Št. Jošta, fantje iz Št. Jerneja, Stične in Št. Vida, borci Rupnikovega, novomeškega, meničaninovega bataljona, junaki Slovenskih goric in kraških bregov so odšli s pesmijo in visoko dvignjeno slovensko zastavo v smrt. Od vetrinjske Marije so se še iskreno poslovili, da bi jim bila pot lažja in varnejša.

Kot bi nam iztrgali lastno srce, nam je bilo, ko smo slišali o usodi dragih bratov in prijateljev, ko smo slišali o novem zločinu, ki ga do takrat slovenska zgodovina še ni poznala.

Spominjamo pa se tudi vseh žrtev rdeče, rjave ali črne pravice. Izgnanci in trpini iz Gonarsa, Trevisa, Reniccija in Raba, oni iz Mathausena in strašnega Dachaua, oni iz skupnih Jelendolskih grobišč, Turjaka in Grčaric, onih, ki so privezani na kole zadnjič poljubljali ponosni Triglav, — v Begunjah, Celju, Mariboru, Gramozni jami in Bog ve kje še vse. Onih, ki so padali v nočeh zaklani na svojih domovih in onih, ki so jih pobijali po ulicah kot pse. Dolga, silno dolga je vrsta slovenskih kajnovih in okupatorjevih žrtev. Dolga in brezštevilna je vrsta slovenskih mučencev.

Ne moremo in ne smemo pozabiti onih, ki so bili pokopani kot junaki na naših pokopališčih, ali na skupnem pokopališču — v gaju naših junakov — na Orlovem vrhu ljubljanskega gradu. Toda, tudi mrtvih se je lotil rdeči zločinec, tudi njih grobove onečastil in preko grobov vsejal travo. Vsi narodi, tudi pogani so spoštovali grobove svojih sovražnikov. Slovenski komunist, pa si je umazal roke tudi s tem zločinom. Kaj so bili mrtvi napoti rdečim oblastnikom? Bali so se jih, kot se danes bojijo svojega zločina, kot se danes bojijo svoje vesti. Mrtvi govorijo glasneje od živih.

Prišel bo dan, ko bo tudi na naši zemlji zasijala zarja resnične svobode in poveljanja — čas je sicer v božjih rokah — takrat, dragi bratje, pridemo mi ali pa naši zanamci poljubit zemljo in zbrat vaše kosti, da jih v ruti odnesemo na žale, da izpolnimo zadnjo željo pesniku Francetu Balantiču in desetstisočem naših junakov.

P. K.

NAJNOVEJŠA AFERA

(Po poročilu dopisnika iz domovine)

Najnovejša afera, ki razburja Slovenijo, in o kateri smo obširno poročali v naših dnevnih novicah iz Slovenije, je vprašanje izgrandje avtomobilske ceste od šentilja na avstrijski meji do Nove Gorice na italijanski meji. Z drugimi besedami, gre za cesto, ki bi tako tekla od vzhoda do zahoda Slovenije in bi s tem srednjeevropskim turistom odprla ne le Slovenijo, temveč tudi Dalmacijo in severno Italijo. O gospodarski važnosti in pomenu te ceste, ki naj bi bila zgrajena v stilu ameriških turnpikov, torej ne more biti nobenega dvoma.

Beograjska federalna vlada je prva dva odseka te ceste vključila v prospekt, ki naj bi bil predložen Mednarodni banki s prošnjo za posojilo pri financiranju stroškov te gradnje. Ta sklep je bil sprejet že pred letom dni, še pod staro vlado, ki jo je vodil Miha Špiljak. Na svoji zadnji seji pred poletnimi počitnicami pa je nova vlada, ki ji načeljuje Mitja Ribičič, odseka avtoceste v Sloveniji izločila iz prospekta za posojilo — in Slovenija je dobesedno eksplodirala v jezi.

Številnim pritožbam o gospodarskem izkoriščanju Slovenije v sedanjosti in stari Jugoslaviji se je tako pridružil še en argument, ki še povečava kritično razpoloženje do Jugoslavije v kakršnikoli obliki.

Gospodarsko izkoriščanje pa je samo površen, manj pomemben pristanek sedanje krize v Jugoslaviji in Sloveniji še posebej. V resnici gre za mnogo več, kot golo izigravanje ene republike nad drugo ali celo več, kot za samovoljno ukrepanje federalne vlade v Beogradu.

Dejstvo namreč je, da bi bila današnja afeta s cesto šentilj—Gorica popolnoma nemogoča pred desetimi leti. Vlada bi odločila in republike bi molčale. To je bil stari recept, ki pa ga je uničila reforma, odnosno takozvano samoupravljalno gibanje. Reakcija slovenske javnosti, časopisje in celo partije same kot take pa kaže, da je ta toliko opevana reforma slednjič prodrla iz čistih gospodarskih področij tudi na politično in nacionalno — in od tod je pot odprta kdo ve kam.

Če je namreč katerakoli republika na vladni seji izsilila, da je bil odstranjen slovenski projekt, potem se je v smislu istega samoupravljanja oglasila vsa Slovenija in proti temu protestirala s tako silo, da je prišlo ne le do izrednega zasedanja centralnega biroja zveze kom. Jugoslavije, temveč tudi do izredne seje vlade, ki naj bi še enkrat razpravljala o tem vprašanju. Zanimivo pa je tudi, da so poročila o teh dveh zasedanjih nad vse skopa in da ne povedo prav nič, kaj je bilo odločenega, odnosno, v koliko bodo slovenske zahteve upoštevane.

Celotna afeta je zato samo en znak, en primer več za drobljenje komunističnega sistema in avtoritete. Če je namreč mogoče, da se Jugoslavija upre diktatu moskovskega vodstva, če se mu upira Kitajska in Albanija in v zadnjem času tudi Romunija, čemu se ne bi diktatu Beograda uprla katera koli jugoslovanska republika in izsilila zase prednost v sicer čisto gospodarskih pogledih — in čemu se ne bi nato temu istemu ukrepu uprla republika Slovenija?

Staro pravilo revolucije je, da žre svoje otroke. Kuga reforme in samoupravljanje je torej prešla s telesa komunističnega bloka kot takega in zdaj napada celo posamezne organizme tega telesa. V tem je najpomembnejše dejstvo sedanje cestne afete v Sloveniji.

Tega dejstva se najbolj zavedajo komunisti sami. S tem v zvezi pravi Franc Šetinc, urednik revije *Komunist*, med drugim tudi sledeče: „Socialistične sile prav dobro vidijo nevarnost, da bi reformno razporeditev na demokratičnih tribunah kdo poskušal speljati v motne vode. Vedo, da niso še povsem izginile razne nacionalistične, šovinistične in druge negativne težnje, ki se pojavljajo v novih preoblikah, prilagojenih novim barvam, čeprav v resnici skrivajo stare namene.“

Proces razkrajanja je torej neogiben. Gre svojo pot in bo slednjič zrušil celotno stavbo, ker je zgrajena na pesku napačnih podlag, pa tudi na žrtvah, trpljenju in krvi tisočev.

SLOVENSKO DOMOBRANSTVO BO ZA VEDNO OSTALO V NAŠI ZGODOVINI TISTA ŽARKA LUČ, KI NAM BO KAZALA NEZMOTLJIVO POT V BODOČNOST!

Zbogom, mati!

*Zbogom, mati, zbogom, moji dragi!
Še čutim vročo solzo nje na svoji roki
in blesk oči — poljub v slovo poslednji
in zadnji blagoslov za pot: za cesto, smrt in snidenje... —*

*Pod noč odprli so pregrado v svet...
Pod noč je karavana šla si pot iskat,
ko v maščevanju pest je dvigal rodni brat.*

*Vse je kot sanja težka, čudno težka...
Na dnu srea je toliko bolesi,
kot da bi vlekel voz še po ljubeljski cesti
in gledal v mladi grob pri Sv. Ani.*

— — —

*Kako lepo bilo nekoč domov je iti,
saj Ti si čuvala naš hram; in Tvoji beli kiti
kot roži sta krasili izbo našo borno.*

*Zdaj sanjaš Ti pri svetem Juriju na gričku —
in jaz kot izgubljenec v pozni uri,
ko se vse cestne luči pogasijo.*

*Na tvojem grobu se trije dobijo
za tih pomenek, morda za voščilo...*

*Potem vso temo zvezde prezlatijo
in jaz in ti spet moreva zaspiti... —*

Jonec

Slovenske in jugoslovanske ceste

Člani ZIS (Zveznega izvršnega sveta) so morali prekiniti letne počitnice in se podati na svoja mesta. Iz močnih protestov Slovencev so uvideli, da spet pretijo tako nezaželene demonstracije, katerih izbruh bi tokrat bil v Sloveniji. Za kaj je šlo?

Tik pred letnimi počitnicami je ZIS s predsednikom M. Ribičičem odločil, da bo Mednarodni banki predložil prošnjo za financiranje avtomobilske ceste Beograd—Novi Sad, Sarajevo—Zenica, Peč—Priština—Niš in Bar—Uljin. Malo prej pa so dokončali zadnji del 100 km dolge kordunsko-

banjiške magistrale in v istem času odprli novo cesto po dolini Bosne. Vse te dograjene ceste, kakor tudi one, za katere bo zaprosen kredit, Slovenija procentualno več financira kot katerakoli republika Jugoslavije.

Zvezni izvršni svet pa je istočasno sklenil, da za financiranje ceste Šentilj—Nova Gorica (in sicer za odsek Hoče—Levec in Postojna—Razdrto), ne bo zaprosil za posojilo pri Mednarodni banki. To je dejstvo! Očitno zapostavljanje! Zloraba delavnega Slovenca od strani Beograda. Še najbolj žalostno pa je, da je predsednik ZIS M. Ribičič — Slovenec.

Nekateri so ob prejemu te vesti mislili, da gre le za pomoto, spodrseljaj, ki ga bo ZIS hitro in brez intervencije korigiral. Toda to ni bil slučaj. Slovenci so morali na dan s protestom. Upravičeno se sprašujejo, če imajo toliko samostojnosti v državi kot narod in republika?

Težko bi bilo najti Slovenca, ki bi ne vedel, da nad 90% vseh turistov, kot tudi dober del tovrstnega in tranzitnega prometa pride po slovenskih cestah v Jugoslavijo. Mar bi potem ne bilo v prvi vrsti potrebno narediti slovenske ceste? Turisti, ki prihajajo na Jadran, ne vedo za ceste v notranjosti in na jugu države, dobro pa poznajo slovenske ceste.

Pred kratkim je komisija hotela od turistov izvedeti, kaj menijo o slovenskih cestah? V ta namen so na poti med Ljubljano in Postojno ustavili 9 zapadno evropskih turistov in jih naprosili za kratko izjavo. Vsi so vedeli povedati približno enako: Vaše ceste so smrtno nevarne, bojimo se voziti po vaših cestah. Škoda se nam zdi vozila in, če bom šel še na Jadran, potem preko Italije.

Vendar pustimo vse to; saj je protestov polno vse slovensko časopisje. Poizkusimo izluščiti zrno tega dejanja: Za omenjene ceste v Sloveniji Beograd za posojilo ne bo zaprosil, ker Slovincem tako vedno očita, da so država v državi in, da je Slovenija za Jugoslavijo isto, kar je Amerika za Slovenijo. Pri tem pa izgleda, da ne vidijo, da s tem prav tako škodujejo tudi jugoslovanskemu razvoju.

Beograd se zaveda, da bo tako izkoriščevanje možno vse dotlej, dokler bodo na stolčkih sedeli tovariši, ki so v gozdovih postali dobri kolegi. Vedo pa tudi, da bodo svoja mesta morali kmalu zapustiti in, da je potem takega ravnanja konec.

Da je do takega odloka prišlo, je važno tudi to, da se vlada boji, da se bo Slovenija v kratkem otresla skupnega financiranja cest. Brez Slovenije naši južni bratje ne bodo več gradili magistral. Statistično je namreč ugotovljeno, da Slovenija ne bi rabila niti dinarja posojila, če bi prometni davek od prodanega bencina v Sloveniji ostal v republiškem preračunu. Toda prometni davek prodanega bencina pobere zvezni preračun in ni namenjen ne za gradnjo novih, ne za vzdrževanje starih cest.

Če bi ne šlo za ugled Slovenije, bi človek predlagal, da Slovenci razkopljejo še te ceste, ki jih imajo, pa naj potem naši „južni bratje“ po svojih magistralah jahajo na oslih!

Načrti belih in črnih levičarjev

V letošnjem letu sicer še ni prišlo do kakih resnih nemirov in neredov v ameriških mestih, je pa že jasnih dovolj dokazov, ki potrjujejo ugotovitve, da je revolucija slednjič dosegla tudi ameriški kontinent sam.

Medtem, ko so prvi znaki prihajajočega neurja že minili ali vsaj obledeli: tako razne hipijevske manifestacije, kot tudi masovni pohodi črncev v nekaterih mestih — se je zdaj pričelo kazati resnično obeležje tega poglavja po akcijah črnih ekstremistov, ki se združujejo v organizaciji črni panter in v študentskem gibanju študentje za demokratsko družbo.

Črnim panterjem je kongresni pododbor, ki preiskuje njihovo delovanje, pripisal namen umoriti vodilne predstavnike ameriškega sistema, izpodkopati temelje organom javne varnosti in sploh izvesti — revolucijo v pravem smislu besede.

O organizaciji študentje za demokratsko družbo, pa je mogoče trditi, da nima z resnično demokracijo prav nič skupnega in da se bo to pokazalo še toliko bolj v bližnji bodočnosti, ko bo ena ali druga komunistična frakcija prevzela vodstvo celotne organizacije.

Oboji, črni panterji in „demokrati“ študentje so izvedli v preteklih tednih dovolj akcij in napovedali dovolj novih podvigov, da je že prišlo do nesporne reakcije.

Ta reakcija se je pokazala na najbolj direkten način v treh ameriških mestih: Los Angeles, Mineapolis in New York. Na županskih volitvah v teh mestih so bili poraženi liberalni kandidati, izvoljeni pa kandidati, ki pod geslom Law and order, zahtevajo ostrejši postopek proti črnim in belim demonstrantom, kakor tudi proti naraščajočemu kriminalu kot takemu. Zadnji člen v verigi te vrste reakcije pa bodo morda pomenile prav volitve v Clevelandu, kjer dosednji župan Stokes nikakor ne more računati na lahko zmago.

Reakcija na te odkrite revolucionarne načrte belih in črnih levičarjev pa prihaja seveda tudi iz najvišjih mest. Preiskava v kongresu se gotovo ne bo omejila na samo ugotavljanje dejstev. Predsednik sam pa je tudi že pokazal, da se resno ukvarja s tem problemom, ter je že predložil nekaj konkretnih korakov, ki naj bi zavrli ta pojav.

Edina resnična in uspešna ovira napredovanju revolucionarnih elementov pa bo slej ko prej v reakciji prebivalstva samega. Volitve v Los Angelesu so nujno zadobile obeležje rasističnega tekmovanja in podobni glasovi se čujejo o volitvah v Mineapolis in New Yorku. Temu se seveda ni mogoče izogniti, važno pa je, da volivci odklonijo tiste in take kandidate, ki se vežejo na lažne demokrate, in izvolijo kandidate, ki verujejo v učinkovitost ameriškega sistema in v njegovo sposobnost in voljo, da vse resnične nedostatke ali celo krivice odpravi na nek sprejemljiv, demokratski način, brez revolucionarnega razgrajanja ali celo krvoprelitja.

V tem namreč leži bistvo celotnega problema. Noben trezen Amerikanec ne bo slepo trdil, da je ameriški sistem brez slabih strani ali celo brez napak; toda istočasno bo tudi vsak trezen Amerikanec priznal, da ima ta sistem v sebi vgrajen popoln mehanizem, ki lahko na učinkovit način omogoči zaželeno izpremembo in še več, da je to celo nujnost, brez katere bi ta sistem sam že davno propadel.

Prav v tem pa leži tudi najboljšo poročilo, da revolucija v Ameriki ne bo uspela.

SOD SMODNIKA

Sredi leta je v Buenos Airesu izšla v nemščini 523 strani velikega formata obsegajoča knjiga *Die grosse Rebellion. Studienreise durch eine Welt am Abgrund* (Velika puntarija, študijsko potovanje po svetu ob prepadu), ki jo je napisal Juan Maler (očitno psevdonim), in h kateri se bomo o priložnosti še povrnili. Na tem mestu prinašamo za naše bralce brez komentarja prevod poglavja, ki govori o Jugoslaviji. — Op. ured.

Razsulo turškega imperija in potlej Avstro-ogrske monarhije je zapustilo ničijo zemljo v političnem, nikakor pa ne v zgodovinskem oziru. Kot v ostalih predelih Balkana, je napočila ura predvsem za tam živeče narode, ki so se potem zbrali v Jugoslavijo. Ker njihove želje z ustanovitvijo takomenovane Jugoslavije niso bile povsem zadoščene, je le-ta poslej razlog za nenehne težkoče.

Proces osvoboditve izpod Turkov se je pričel leta 1804, ko se je v Petroviću dvignil Karadjordje (črni Peter). Vstaja ni uspela; sam Karadjordje je sprva pobegnil v Avstrijo, pa so ga pozneje ob vrnitvi ubili lastni rojaki. Vsekakor pa je obstala Srbija, ki je nastala ob novi vstaji trgovca Miloša Obrenovića leta 1816. Po vrsti raznih trzavic med Obrenovići in Karadjordjevići je bil poslednji iz prve dinastije leta 1903 umorjen in prestol je zasedel še živeči potomec Karadjordja. Odkar se je le-ta s preplavanjem Rena kot francoski častnik rešil iz nemškega ujetništva pri Sedanu, si je v Srbiji ustvaril dober sloves. Kot Peter I. je potem prevzel usodo Srbije. V balkanski vojni 1912 so bili v prvi vrsti njegovi rojaki, ki so poleg lastne domovine osvobodili izpod Turkov tudi Grčijo, Bolgarijo in Črno goro.

O povezavi Srbije z masonstvom smo že govorili (gl. poglavje o Južni Afriki). Ta povezava je odgovorna za stališče, ki ga je Srbija zavzemala izza leta 1914 z ozirom na evropska dogajanja, prav posebej pa v njenih odnosih do Nemčije. Odkar je po zlomu podonavske monarhije vzniklo vprašanje političnih rešitev nastalega položaja, so v Parizu takoj posegli po Petru I. Velikosrbi s Pašićem in Hrvati s Trumbićem so se leta in leta prepirali okoli rešitve in se potem s Krfsko deklaracijo (20. 7. 1917) zedinili na tem, da ustvarijo skupno jugoslovansko državo. Prestolonaslednik Alek-

sander je že govoril o namerah ustanovitve zvezne države. Hrvati, Slovenci, Dalmatinci in Bosanci so soglašali samo pod tem pogojem. Tako je leta 1918 Peter I. zasedel prestol kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev (SHS). Ko pa se je dokončna ustava izkazala kot srbsko-centralistična, so Hrvati (hrvaška seljačka stranka z bratoma Radićema na čelu) odklonili podpis. Šele po smrti Petra I., ko je leta 1922 prestol zasedel Aleksander I., je prišlo do parlamentarnega sodelovanja Hrvatov. Toda končalo se je že zopet leta 1928, ko je v skupščini (parlamentu) neki Srb ustrelil Radića.

Da bi rešil integriteto države, je kralj Aleksander I. izvedel državni udar, razpusil parlament, odpravil svobodo tiska in uvedel vojaško diktaturo pod srbskim generalom Živkovićem. Dne 3. 10. 1929 se kraljevina preimenuje v Jugoslavijo. Toda trda roka napram Hrvatom vodi v neprestane nemire, katerih nosilci so na hrvaški strani ustaši.

Zunanjepolitično je bil kralj Aleksander I. delaven kot organizator takojmenovane male antante, zveze med Jugoslavijo, Romunijo in češko-slovaško, ter balkanskega pakta med Jugoslavijo, Grčijo, Bolgarijo, Romunijo in Turčijo. Trdil pa se je tudi omejiti francosko in angleško vplivanje na Balkanu. Njegov namen je bil, da bi te dežele rešil sovražnega razpoloženja proti Nemčiji, katero jim je bilo leta 1919 položeno v zibelko. Kot najbolj važno predpripravo za ta korak je gledal v tem, da bi se predvsem odcepil od francoske masonske lože Veliki Orient. Iz teh razlogov se je leta 1934 podal na razgovore v Francijo. Tam je bil skupaj s francoskim ministrom Barthoujem v Marseillesu umorjen. Izvršilec atentata je sicer bil pripadnik hrvaškega ustaškega gibanja, toda zelo dobra priprava in nadaljne spremljajoče okoliščine dopuščajo sklep, da so za zadevo stali vse bolj pomembni dejstveniki. Marseillski prefekt, ki je v teku preiskave seveda o vsem zvedel premnoge stvari, je v Parizu predložil svoje izsledke, pa potem pri povratku nekje na jugu Francije padel iz vlaka. Aktovka s papirji je za vedno izginila. Jugoslavija je torej ostala v rokah masonstva. Za mladoletnega kralja Petra II. je vodstvo države prevzel knez Pavle, ki si je bil o teh ozadjih povsem na jasnem.

Leta 1935 je postal ministrski predsednik Stojadinović. Pod njim se je pričela nakazovati rešitev hrvaškega vprašanja. Zunanjepolitično doživimo zbližanje z Nemčijo (ki postane najbolj pomembna uvozniška in izvozniška država Jugoslavije in tako pomaga v tej deželi odstraniti posledice svetovne gospodarske krize) in nenapadalni pakt s fašistično Italijo. Toda prav zaradi hrvaškega vprašanja je bil Stojadinović prisiljen odstopiti (4. 2. 1939). Njegov naslednik Cvetković nadaljuje s stremljenji svojega predhodnika in se spričo bližajočih se črnih oblakov na svetovnem političnem nebu energično zavzema za sporazum s Hrvati. V svojo vladu vključi pet Hrvatov in Hrvat Maček postane podpredsednik njegove vlade. Čeprav bolj zadržano, ostane zbližanje s silami Osi v veljavi. Knez Pavle obišče maja in junija 1939 Rim, Berlin in London. Decembra je podpisan prijateljski dogovor z Madjarsko, med tem ko je še februarja v Beogradu (zadnjič) zasedal balkanski pakt. Kažejo se obrisi možnosti, da bi Jugoslavija ostala v pravkar pričetih drugi svetovni vojni nevtralna.

Toda nepojmljivi vojaški uspehi nemške vojske postanejo razlog za mrzlično diplomatsko delavnost z namenom, da bi bila tudi Jugoslavija po-
tegnjena v vojno. Med tem ko Nemčija zasleduje na tem področju politiko
miru, se Roosevelt in Churchill v Beogradu na vse kriplje trudita, da bi
zažgala vojno. Dne 27. marca 1941, dva dni po tem, ko sta Cvetković in
Marković na Dunaju podpisala pristop k trojnemu paktu, je izveden v
Beogradu vojaški puč. Sprožil ga je angleški polkovnik Donovan, o čigar
vsotah, ki jih je v ta namen razmetal, je bilo potem še leta govora. Samo
v Beogradu — in še tam samo v nekaterih vojašnicah — so se vojaške enote
priključile puču. Vojaštvo v ostali deželi ostane neudeleženo. Namesto mla-
dega kralja govori preko radija neki drugi mladenič. Sam mladi kralj v
tistem trenutku še pojma nima o kakšni vstaji, Demonstracije, ki so bile v
Beogradu istočasno organizirane, vodijo komunisti in dobro plačani agenti.
Na čelo vlade stopi general Simović. Že dne 5. aprila 1941 je sklenjen pri-
jateljski in nenapadalni sporazum s Sovjetsko zvezo, s čemer je bila Nem-
čiji vsiljena nova fronta. Toda dne 6. aprila 1941 se prične pohod na Balkan,
ki se v prvi fazi konča že dne 17. aprila 1941 s kapitulacijo jugoslavske
vrhovne komande.

Kralj beži s svojima pribočnikoma, polkovnikom Jevtićem in Grujićem
v Nikšić. V spremstvu dveh častnikov in osebnega služabnika, s tremi kovč-
ki osebne prtljage z letalom Savoia Marchetti S79 pod posadko majorja
Sofila, in stotnika Dominika v Paramythio v Grčiji. Pri tem ni bilo trohice
zlata, o katerem še danes govori svetovni tisk. Zelo užaloščen in resen, toda
brez strahu se sedemnajsetni mladenič poslovi od svoje domovine. Do danes
je ni več videl (Churchill mu je zabranil povrnitev), med tem ko se je
Simović vrnil in živi tam v dobrih odnošajih s komunisti. Fo je bila kralju
vrnitev zabranjena, je poslal predsednika v Kairu delujoče vlade Šubašića
na Vis, da bi se na zapoved zaveznikov dogovoril za sodelovanje s komu-
nisti pod Titom. Septembra 1944 — po Churchillovem sestanku s Titom
v Napoliju — prenese kralj izključno vodstvo odpora proti Nemcem na Tita.

Tolikšno pomembnost je Tito dosegel zaradi dogodkov v sami Jugo-
slaviji. Dne 10. 4. 1941 je bila tam proglašena neodvisna država Hrvatska
pod „poglavnikom“ Ante Pavelićem. S tem je bila vsekakor po pravici za-
doščena želja hrvaškega naroda. Toda hrvaško osvobodilno gibanje ustašev
je sedaj postalo specialna milica za uničevanje srbskega prebivalstva v
predelih, ki jih je nova hrvaška država zahtevala zase. Lastili so si celo
pravico do Boke Kotorske, Sandžaka (Črna gora), Bosne, Hercegovine in
Dalmacije. Ta narodomor je imel narodnostni in verski značaj. Katoliški
duhovniki in menihi s pištolami in puškami v rokah so spremljali ali celo
vodili ustaške oddelke ter nezaščitenim ženam in otrokom vsiljevali „križ
ali smrt“. Na ta način je bilo poklanih 700.000 Srbov. Preostali so zbežali
v gozdove k Titu. V tej zvezi je pomembno dejstvo, da še celo ob samem
koncu vojne komunistov, razen na področju Hrvaške, takorekoč ne v Srbiji,
ne v Macedoniji, ne v Sloveniji ni bilo. Vse to pa se je dogajalo pred
oči in z vednostjo nemškega poslanika Kascheja v Zagrebu. Vsi posegi
nemške vojske so naleteli na gluha ušesa.

Povrhu so prišli še z nemške strani prosluli „ponarodovalni“ postopki s preseljevanji in zapiranjem prebivalstva na Gorenjskem in Štajerskem v Sloveniji. Tako so Titovi prvoborci postali prav ljudje, ki so se kot mladeniči še borili ramo ob ramo z Nemci ter do takrat v Nemčiji celo gledali simbol reda in pravice. Slovenijo so si razdelile Nemčija, Madžarska in Italija. Pod italijanskim visokim komisarjem Graziolijem v Ljubljani je romalo v koncentracijska taborišča nad 50.000 moških, žena in celo otrok.

Vse to moramo vedeti, da bi lahko razumeli razvoj dogodkov v Jugoslaviji.

Zadnji rezultat italijanske logike je potem bilo dejstvo, da so se Italijani po Badoglijevem puču na Balkanu priključili Titovim partizanom. Ob smešnem italijanskem odporu je tedaj nemška vojska zasedla tudi predele, ki so jih doslej držali Italijani, in tako prišla tudi v Ljubljano. Z njeno pomočjo je tam sredi tolikšnih zmed slovenski general Rupnik brez uspeha poskušal obnoviti svojo domovino.

V Srbiji je general Nedić pod nemško okupacijo organiziral narodno vlado. Jugoslovansko politično gibanje pod vodstvom vsekakor najbolj pametnega in razgledanega jugoslovanskega politika Ljotića je (prav tako iz Beograda) skušalo ohraniti enotnost dežele. Pri umiku leta 1944 so deset-tisoče njegovih pripadnikov, vojakov, žena in otrok na zagrebškem kolidvoru poklali ustaši pred očmi nemških čet in oblasti. General Nedić je bil zaveden nasprotnik masonstva, ki je njegovo domovino leta 1941 zopet pahnilo v vojno. Tem svojim spoznanjem se je moral tudi zahvaliti, da so ga Amerikanci po vojni izročili Titu. Da ne bi prišlo kaj preveč na dan, so dne 7. 2. 1946 inscenirali njegov samomor, in tako ni prišlo do procesa. Tudi generala Rupnika, ki je izza svojih časov v kraljevi bližini odločno vse preveč vedel, so takrat Angleži izročili Titu in je bil 4. 9. 1946 v Ljubljani ustreljen.

Poleg Nedića je v Srbiji še naprej obstajalo tudi kralju zvesto odporiško gibanje takojmenovanih četnikov pod poveljstvom generala Draže Mihailovića. To so bili ostanki vojske, odkar je Simović stopil na stran zaveznikov. Toda ti so kaj kmalu našli nekakšen modus vivendi z nemškimi četami (*gen. Rendulić*), saj so vendar uvideli, da je zapad zasledoval vojne cilje, ki se niso prav nič skladali s koristmi Evrope, pa da se je spričo tega skupni sovražnik imenoval Tito. Tako so torej zavezniki izdali Mihailovića prav tako kot vse ostale prijatelje Londona na Vzhodu. Končal je dne 15. julija 1946 pod komunističnimi strelji.

Preko Mihajlovića so zavezniki ob začetku leta 1944 skušali priti v stik z nemško vojsko. Rooseveltov odposlanec, neki srbski profesor iz Združenih Držav ki se je kril pod imenom McDowell, se je ponudil za razgovore „z nemško vojsko, ne pa s politiki“. Feldmaršal Weichs je za to določil svojega ICAO podpolkovnika Hinterseherja. Pod pogojem, da bi se Nemci umaknili z Balkana na bivše avstro-ogrske meje, naj bi bilo na tem področju sklenjeno premirje. To bi omogočilo, da bi bili dve nemški armadi na razpolago za druga bojišča. V dokaz, da je bila ta ponudba resna, je bila

ena izmed dveh divizij, ki so ju imeli Nemci brez vsakršne potrebe na Kreti, v spremstvu britanskih podmornic, ki so plule nad vodo, prepeljana v Grčijo. Toda vsa nadaljna pogajanja so se razbila, ker je Hitler odklonil vsakršen umik z balkanskih bojišč. Nasprotno; celi vlaki bencina so še nadalje drdrali proti Grčiji, medtem ko je SS-ovski planinski zbor pri Sarajevu svoj tren že vlačil z mulami.

Dne 20. oktobra 1944 je sovjetska rdeča armija zasedla Beograd in tam ustoličila Titovo vlado. Odposlanci komunistične partije so že dne 29. novembra 1943 v Jajcu oklicali "Federativno Ljudsko Republiko Jugoslavijo". Na konferenci v Jalti so potem zmagovalci to državno tvorbo tudi priznali. Nastala je torej na prav tako nezakonit način, kot sta nastali Zapadna Nemčija in Vzhodna Nemčija. Zato odslej posebej Hrvati nenehno kažejo na to državnoopravno in mednarodnopravno zagrešitev ter zahtevajo zase pravico do samoodločbe narodov za vzpostavitev neodvisne Hrvaške.

Hrvati so tudi bili, ki so ustanovitev komunističnega gospodstva v Jugoslaviji plačali s prav posebej visokim krvnim davkom. Angleži so jih na desettisoče izročali v strnjenih vojaških oddelkih, ki so jih prej razorožili. Na sami meji pri Pliberku so lahko britanski zločinci (ki so edini sprožili vojno v Jugoslaviji) tedne poslušali kletev izdanih ter salve in krike umirajočih, medtem ko so nenehno nalagali nove množice ljudi na svoje tovarnjake in jih vozili na likvidacijo. Istočasno je bila ob neprestanih pozivih radia Beograd iztrebljena na nedopovedljivo krut način nemška manjšina v Jugoslaviji — od starčkov do dojenčkov. Kot za obrambo teh zločinov je potem vlada Zahodne Nemčije zabranila vsakršno delavnost hrvaških organizacij na nemškem ozemlju ter celo varovala in stražila pri teh zločinih aktivno udeležene Titove diplomate. Na podoben način vlada Zahodne Nemčije tudi ni nikdar niti pomislila na to, da bi natančno raziskala zločine, ki so bili storjeni nad Nemci v Jugoslaviji, kaj šele, da bi kedaj zahtevala odškodnino zanje. Nasprotno; vedno se je postavila v obrambo teh morilcev, če je bila vidna nevarnost, da bi za resnico zvedela nemška mladina in ostali svet.

Poizkus, da bi Jugoslavija obstala, je pod Titom sicer uspel gotovo bolj kot pod srbskimi kralji med obema vojnama. Toda tudi sedaj se petdesetletni napor usmerjanja različnih narodnostnih stremeljenj na skupni imenovalec neke jugoslovanske nacionalne zavesti še zdaleč ni posrečil. Gospodarski razvoj zaostalih južnih predelov, predvsem Macedonije in Črne gore, pa njih prilagoditev življenjski ravni Slovenije in Hrvaške naj bi zadržala prehod od zvezne države v zvezo držav. Vsekakor je pomembno, da drugi zbornici zvezne skupščine, t. j. zastopnikom leta 1945 ustvarjenih republik Macedonije, Črne gore, Bosne in Hercegovine, Hrvaške in Slovenije ter avtonomnih pokrajin Kosmeta (Kosovo-Metohija) in Vojvodine že danes dajejo več pomena kot doslej. Z izjemo znanje politike in državne obrambe imajo republiške oblasti v splošnem dokaj proste roke. Odkrito je še govora o različnih narodnostih v državi. Ker ima po drugi strani izza odpovedi leta 1944 sklenjenega zavezniškega dogovora s Sovjetsko zvezo

(1949) komunistična partija večjo svobodo akcije, ji je s tem seveda olajšana prilagoditev na posebne narodnostne pogojnosti. Krize je bilo deslejš še vedno mogoče prebroditi predvsem zaradi avtoritete Tita, ki je npr. junija 1968 zrevoltiranim študentom v Beogradu kratkomalo zagotovil, da bo odstopil, „če ne bi mogel držati obljube“, ter s tole grožnjo mahoma dosegel, da so se študentje zopet povrnili k študiju. Največja zapreka na poti k potrebnim reformam zastarelega partijskega aparata (in pri tem je bila še leta 1945 jugoslovanska partija eden izmed v vsakem pogledu najbolj svežih in naprednih členov skomunizirane Evrope) je pa vsekakor sama klika partijskih funkcionarjev, ki se tresejo za svoje nadarbine; kajti v praksi je danes v Jugoslaviji splošen običaj, da so rentabilna mesta, na katerih je mogoče brez veliko truda in znanja dobro zaslužiti, lepo porazdeljena med partijskimi priganjači, med katerimi zato niso redki dvojni ali celo večkratni zaslužkarji.

Tesna povezava, ki je Tita že med vojno spojila z Londonom, ni bila nikoli prekinjena. Komunisti na vodilnih mestih v ameriški administraciji slejkoprej dosledno skrbijo za nadaljevanje pomoči in podpore, s katero so na račun jugoslovanskih narodov tako širokogrudno pričeli Britanci že med vojno. Celo za časa najbolj težavnih trenutkov mrzle vojne je Beograd lahko računal na vsakršno pomoč iz Washingtona ter tako lahko vsaj delno vzdrževal svoj socialistični red. Ko je bila leta 1968 v posledici vkorakanja Sovjetov v Češkoslovaško skonstruirana neke vrste mednarodna kriza, je ameriški državni podtajnik Katzenbach nemudoma obiskal Tita, pa ni mogel doseči odkrite pritegnitve Jugoslavije v skupno fronto proti Sovjetski zvezi. Masonska igra, tekom katere je bila na tem področju že dvakrat (1914 in 1941) s tako lepim uspehom priključena zažigalna vrstica pod sod smodnika, se je vsekakor že zopet pričela — v tretjič. In zopet bobneče besede ne igrajo nikakršne vloge, kadar je treba najti — topovsko krmo...

IZ DRUŠTEV

DSPB Tabor, Cleveland je priredilo svoj jesenski „družabni večer“ v soboto, 4. oktobra 1969, v Slovenskem domu na Holmes ave. Uspeh tega večera je bil zelo lep. No tem večeru so bili gostje z vseh strani mesta in okolice. Med borci in prijatelji Tabora sta se nahajala tudi glavni Prezident K.S.K.J. organizacije, gg. Josef J. Nemanich in glavni tajnik K.S.K.J. g. Louis Zeleznikar s svojima soprogamma. — Kakor smo vas pozdravili ob vhodu v dvorano tako vam tudi sedaj kličemo: Dobrodošli. Zavedati se moramo, da so ti večeri Tabora kot „manifestacija“ za skupnost Slovenskega naroda v boju proti tiraniji komunizma. Društvo Tabor Cleveland se vsem svojim članom in prijateljem najlepše zahvaljuje za pomoč k tako lepemu uspehu tega večera.

Odbor Društva S.P.B. Tabor, Cleveland sklicuje trinajesti (13) radni občni zbor v soboto osmega (8) Novembra 1969 v spodnji dvorani (čitalni) Slovenskega doma na Holmes ave.

Cleveland, 25. avgusta 1969.

Spoštovani g. ing. A. Matičič:

Društvo Slovenskih protikomunističnih borcev Tabor v Clevelandu je na seji, ki se je vršila dne 24. avgusta 1969 sklenilo, da se daruje za Slovensko Zavetišče, 300 dolarjev kot del čistega dobička od piknika, katerega je pripravilo krajevno Društvo SPB Tabor v Clevelandu, 10. avgusta 1969 na Slovenski pristavi.

Odbor DSPB Tabor, Cleveland

BUENOS AIRES

Dne 12. oktobra letošnjega leta sta v krogu svoje družine praznovala 50 letnico poroke go. Karolina Kegljevič por. Frančič in g. Ignac Frančič. K zlatemu jubileju naše iskrene čestitke.

Florijan Slak

JUNAKI KRIŽKE VASI

(Nadaljevanje)

„Je kaj partizanov v vasi?“ je vprašal France.

„Zelo veliko: še petnajst minut ni tega, ko so šli v vas,“ je bil odgovor.

Takoj smo se vrnili in bataljon je bil razporejen v strelce. Partizani so nas morali opaziti in so se zabarikadirali. Napadli smo samo z ene strani.

Ko smo se v strelcih približali vasi, so nas spustili blizu, potem pa dobro tolkli z številnim avtomatičnim orožjem. Niso takoj zbežali. Nasprotno! Pod zaščito megle so nam hoteli priti za hrbet.

To je takoj opazil naš četni poveljnik stotnik Pirnat in ukazal umik. Naša četa je namreč napadala po čistini proti kapelici, za katero so imeli težke strojnice. Našemu strojničarju se je zlomila udarna igla ravno v času, ko smo ga najbolj potrebovali.

Potegnili smo se nazaj, da smo tako dobili partizane, ki so nas obklojevali, predse. Končno smo jih pognali v beg.

V vasi so pustili več mrtvih. Ranjene so odvele s seboj. Na naši strani je padel zvezni oficir oberlautnant Brayer. Šest domobrancev pa je bilo ranjenih.

29. junija je bil večji prehod Nemcev. Menda so šli iz Hrvaške v Italijo. O njih govori tudi partizan Rudi Pušenjak-Uragan v svojem poročilu o Križki vasi. Nemci niso imeli s partizani na tem področju nobenega opravka.

V tem času se je v št. Vidu tudi za stalno nastanil tedanji Novo-meški udarni bataljon pod poveljstvom stotnika Meničanina.

2. julija je bil v patroli med Veliko loko in Žalno med drugimi tudi del naše čete. S patrolo je šel tudi bataljonski zdravnik, ki je dan prej prišel iz Ljubljane. Naleteli so na partizansko zasedo. Iz naše čete so bili trije ranjeni in patrolja se je umaknila.

Zdravnik, ki je bil s patrolo, je izginil. Takoj se je pojavilo sumničenje: „V partizane je šel...!“

Vse, kar je tedaj prihajalo iz Ljubljane, zlasti, če so to bili intelektualci in študentje, je bilo med domobranci smatrano za nezanesljivo, če ne že „rdeče“. Tako sumničenje pa je bilo le v redkih primerih upravičeno. Tudi Ljubljana je dala odlične domobrance.

Dva dni pozneje je namreč kmet iz Velike Loke našel v gozdu mrtvega zdravnika in ga pripeljal v Višnjo goro. Bil je v uniformi in nedotaknjen, iz česar smo sklepali, da so se oboji umaknili, ne da bi pregledali položaj. Prenagle sodbe nam je bilo žal.

3. julija je bil bataljonski zbor na železniški postaji. Stotnik Stamenković nam je vsem skupno dajal napotke. Dotaknil se je tudi boja pri Sv. Duhu 24. junija. Razložil je celotno situacijo in dodal: „Dve desetini tretjega voda 63. čete z vodnikom Janezom Muhičem so rešile celotno situacijo. Brez njih bi bili pri Sv. Duhu vsi pobiti. S takimi vojaki grem, kamor hočete...“ Kajpak, nam je ta pohvala prijala.

V noči od 6.—7. julija so partizani podminirali tunel pri Višnji gori in cesto Višnja gora—Grosuplje. To miniranje je bilo brez smisla. Pokazali so se kot otrok, ki izza plota vrže sosedu kamen skozi okno, potem pa zbeži, češ: „Pa sem mu le pokazal...“

7. julija smo bili v patroli po gozdovih med Križko vasjo in Sv. Duhom. Naleteli smo na partizansko patroljo. Toda eden izmed naših strojničarov je bil neučakan. Oddal je rafal in vsi so ušli.

Polegli smo po gozdu in čakali. Ker ni bilo nikogar, je stotnik dal povelja Muhiču, da pošlje patrolo.

Janez je poklical: „Štepec, greš v patrolo?“

„Grem, če si jo sam izberem.“

Takoj je dobil dovoljenje. Zaslišal sem svoje ime. Potuhnil sem se, pa ni nič pomagalo.

Zbranih je bilo šest. Vodil pa nas je edini domačin v četi študent Florijan Hočevar z Vrhov nad Krko. Naša naloga je bila samo izvidništvo. Previdno smo prišli do Zavrtache.

Na njivi je bilo nekaj žensk, katere je Florijan poznal in eno izmed njih poklical v gozd.

„Jezus, bežite; pravkar so šli partizani iz vasi na Sv. Duh... Tri brigade so gor...“

To je bilo vse, kar je bila naša naloga. Za Hočevarja pa ne dovolj. Nadaljeval je pot; in mi za njim. Tik pod čistino. Kot zadnji v koloni sem ostal na vzpetini, da pazim na naš hrbet.

Prišli so še do čistine pod partizanskimi bunkerji. Pa še to ni bilo

dovolj. Začeli so se vzpenjati ob njih v breg. Rad bi rekel, kam jih vrag nese; pa se nisem upal oglasiti.

Tedaj se poženejo iz grmovja partizani. Poloviti so nas hoteli brez strela.

Dasiravno sem bil v primerni razdalji za drugimi, sem bil zadnji. Pribežali smo nazaj k četi. Poveljnik je odredil, da se umaknemo.

„Neodločna bitka jim samo dvigne moralo; tega ne smemo dopustiti“, je dodal.

Po tem dogodku se je štepec norčeval iz mene: „Dobro znaš teči. Vidi se pa, da nisi bil nikoli partizan. Prakse nimaš. Pri partizanih se ne bi naučil samo teči, ampak leteti...“

Tega dne je Meničaninov bataljon v Zagradcu naklestil partizane, ki so imeli mnogo mrtvih in ranjenih.

Od 8.—10. julija smo hodili v zasedo v Drago in Podsmreko ob cesti med Višnjo goro in Stično.

11. julija smo končno odšli iz Višnje gore na postojanko Lisičje, škofljica, Zalog.

Čez nekaj dni smo zvedeli neveselo novico, da se je naš četni poveljnik stotnik Pirnat potem, ko je bil ponovno klican v Ljubljano, umaknil v ilegalo.

V Ljubljano je bil klican kmalu po Križki vasi. Javna tajnost je bila, da so ga v Ljubljani „vrteli“, ker ni prišel zlikan, pač pa tak, kot je bil na terenu. Ni pa bilo jasno, ali je bil klican zaradi izpada v Križki vasi, ali pa radi svojega nezakritega anglofilstva. Od čete se je poslovil s poslovilnim pismom.

Pozneje smo izvedeli, da je v Ljubljano prišel menda ranjen. Tam so ga aretirali in zaprli na gradu. Presedel je šest mesecev. Ob koncu vojne je šel kot domobranec na Koroško. Če se prav spominjam, je bil namestnik poveljnika 1. polka v Vetrinju, kamor smo spadali tudi bivši njegovi domobranci. Po Vetrinski katastrofi je šel v Italijo. Po pripovedovanju gospe F. P. ki ga je osebno poznala iz Višnje gore, je bil tako razočaran, da tudi po hrano ni hodil. Vseh nas šest še preživelih domobrancev iz Križke vasi ga je ohranilo v najlepšem spominu.

Na Lisičje, kjer je bil naš vod, je nekoč prišel tudi g. podpolkovnik Peterlin, ki je obiskal tamkajšnje gg. salezijance. Povedal nam je, da so se gg. salezijanci o nas zelo pohvalno izrazili, saj da smo izmed vseh, kar jih je bilo tam pred nami, najboljši! Zanimal se je tudi, zakaj smo tako slabo oblečeni. Ko je izvedel, da smo vso opremo izgubili v Križki vasi, je rekel: „Zakaj pa niste prijaviли več, kot ste izgubili? Saj imajo dovolj — in jih ni škoda...!“

Po prihodu na te postojanke so se začeli vračati fantje s samovoljnih „dopustov“. Prav tako se je moral vrniti v Rupnikov bataljon na Rakek Glavan iz Žužemberka, ki je bil na dopustu in je z nami preživel težke dni v Križki vasi. Obili smo tudi nekaj novih domobrancev, po večini še mlajših od nas. Vendar jih je nekaj vedno manjkalo. Bili so tisti, ki jih ni bilo več, ali pa so odšli v bolnišnico in se niso več vrnil v četo. (Sledi)

† Stane Brunšek

V nedeljo zvečer, dne 21. sept. t. l. se je smrtno ponesrečil v bližini Toronta znani kulturni delavec Stane Brunšek. Stane je bil na mestu mrtev, njegov 13 letni sin in mlajši sin g. Čekute pa sta dobila hude poškodbe, vendar je upanje, da se bosta povsem pozdravila. Stane je bil doma iz Zgoranje Savinske doline in je bil ob smrti star 56 let.

Mnogi bivši špitalski taboriščniki se Staneta dobro spominjajo, saj je bil že v taborišču znan kulturni delavec. Posebno se ga spominjamo kot izvrstnega igralca, kjer je igral glavne vloge. (Beneški trojčki, Slehernik, Skopuh, in t. d.)

Stanetova življenjska pot ni bila z rožicami posuta. Kot zaveden Slovenec se je pridružil prvim upornikom na Štajerskem, ker pa ni hotel v partijo, so se ga komunisti kmalu skušali znebiti in so ga končno izdali Nemcem, ki so ga najpreje obsodili na smrt, pozneje pa poslali v Dachau. Po vojski se ni hotel vrniti, ker je komuniste in njihove metode dobro poznal.

Bil je izredno talentiran, izvrsten pevec, muzik, igralec in kritik. Leta 1947 je emigriral v Kanado, kjer je delal eno leto skupaj z drugimi našimi taborišnimi fanti na progi. Bil je izredno dobrega srca in je že prve dolarje žrtvoval za potrebne v taboriščih. Bil je prvi, ki je dal denar za slovensko cerkev Marije Brezjanske v Torontu. Vseskozi je sodeloval s cerkvijo in slovensko skupnostjo, ter je bil s svojimi talenti, s svojimi sposobnostmi vedno na razpolago vsem, ki so delali za krščansko in slovensko občestvo. Nikomur ni odrekel pomoči.

Bil je vsaj zadnja leta osišče kulturnega dela v Torontu in njegova mnogo prezgodnja smrt je hud udarec za vso slovensko skupnost. Ko smo se skoraj vsako leto srečavali na slovenskem letovišču, je govoril samo o delu, igranju, ter načrtih, ko jih je bil poln. Tako je bil prav zdaj v pripravi za spominsko proslavo 10-letnice škofove smrti. G. Kolmanu je obljubil, da bo drugo leto pripravil del kulturnega programa za proslavo Tabora v Milwaukee. Bil je duša slovenskih dni in t. d.

Stane zapušča ženo go. Zino ter tri nedoletne otroke. Gotovo je smrt dobrega moža in očeta hud udarec za vse. Toda pri tem jih tolaži zavest, da so imeli pokojnika vsi radi. Na stotine ljudi se je še zadnjič poslovilo od njega na mrtvaškem odru ter pri sv. maši, ki jo je imel župnik Žrnec ob asistenci župnika Tomca iz Hamiltona in duhovnika frančiškana. Naj omenim še to, da je bil ob Stanetovi smrti takoj po nesreči ob njem duhovnik, ki mu je še podelil popolno odvezo in podelil poslednje maziljenje. Gotovo velika milost! Na pokopališču se je v imenu prijateljev od njega poslovil pisatelj K. Mauser.

Bog mu bodi plačnik za vse. Umrl je resničen demokrat, širok in odkrit, optimist in garač kot jih med nami ni mnogo. Bil je eden tistih, ki o drugih

nikoli ni govoril slabo, temveč dobro. Ko sem ga gledal na mrtvaškem odru, se mi je še bolj utrdilo prepričanje, da je bil Stane eden redkih ljudi, ki so prijatelji vsem, ki prižigajo baklo ljubezni in razumevanja tudi drugim. Bil je naš Novačan v malem. Samorastnik, človek, ki je hodil samostojno, svojo pot skozi življenje, ki je znal ločiti hinavščino od resnice, čeprav tudi človek s človeškimi slabostmi — bil je eden naših kremenitih značajev, resnico-ljuben in zvest. Bil je resničen umetnik, človek zvest svojemu Bogu, narodu in domovini.

Počivaj v miru, dragi Stane, vsej tvoji družini pa naj bo Marija brezjanska tolažnica in zvesta varuhinja.

M. J.

ZA BELEŽNICO

Pred 26 leti...

V knjigi *Assasination of Sir Winston Churchill* (Colin Smythe, 1969, Str. 46), v kateri pisec Carlos Thompson zavrača obdolžitev pisatelja Rudolfa Hochhutha, češ, da je Churchill dal usmrtiti poljskega generala Sikorskega, beremo tudi te zanimive besede, ki jih je general Anders pisal generalu Sikorskemu v pismu z dne 18. febr. 1943:

Svet je zdaj prepričan v popolni poraz Nemčije. Toda naša srca so polna zle slutnje, ker čutimo, da bo zmagovita Sovjetska Zveza nujno pomenila smrtno nevarnost za Poljsko. — Preostaja nam očitno še edina možnost delovanja proti temu s tem, da svetu odpremo oči za resnico o Sovjetski Zvezi. Nas so sovjeti ogoljufali; to je treba neprenehoma poudarjati in povsod razglašati. Jasen in nedvomen prikaz našega slučaja je edina možnost, da rešimo svoje rojake in da opozorimo angleško govoreči svet o smrtni nevarnosti, ki ne grozi samo Poljski in drugim malim narodom, temveč tudi vsej Evropi.

So naši takratni odgovorni zastopniki pri Zaveznikih mislili enako?

...in danes.

V pismu, ki ga je vrhunski sovjetski pisatelj Anatolij Kuznecov po pobegu v svobodo na Zapadu konec preteklega septembra pisal poznanemu ameriškemu dramatik in predsedniku mednarodnega PEN-kluba Arthurju Millerju, stojijo po Londonskem *Sunday Telegraphu* z dne 28. 9. 1969 tudi te besede:

Sovjetska Zveza je fašistična dežela; in kar je pri tem še huje, je to, da ima ta fašizem še vse bolj nevarne karakteristike kot Hitlerjev nacizem. To je dežela, v kateri se odigrava življenje po načinu, kot ga je opisal Orwel; toda mnogo pred letom 1984.

— Toda na Zapadu ljudje še govorijo o dialogih, o nadah v neko liberalizacijo v Sovjetski Zvezi in o „komunizmu v humani podobi“. Koliko dokazov je še potrebnih, da to ni res, da je resnica ravno nasprotna?!

Vsi odgovorni člani naše ideološke emigracije mislijo enako?

S Stalinom — ali brez Stalina...

Vsem, ki bi radi verjeli, da se je s smrtjo Stalina komunizem spremenil, je njegova hči Svetlana Alilujevna v svoji najnovejši knjigi „Das erste Jahr“ (Prvo leto), Molden Verlag, Wien-München, 1969, str. 362, povedala:

Pričelo se je s samim Leninom in njegovim vztrajanjem na monopolu ene same stranke. Če pa je treba zasigurati monopol ene same stranke, potem pač ni mesta za nobeno drugo mnenje... samo ena stranka ima prav in vso pravico...

Je v Jugoslaviji navzlic toliko opevani „odjugi“ in „liberalizaciji“, nad katero se celo nekateri izmed naše ideološke emigracije tako navdušujejo, da zanikajo potrebo po „agresivnem protikomunizmu“, kaj drugače?

**NIKDAR IN OB NIKAKŠNI PRILOŽNOSTI NE POZABIMO, DA SMO PREŽIVELI OSTANKI TISTIH DOMOBRANSKIH JUNAKOV, KI SO O PRAVEM ČASU IN NA PRAVEM MESTU VSEMU SVOBODOLJUBNEMU ČLOVEŠTVU POKAZALI PRAVO POT V RESNIČNO SVOBODO:
BOG — NAROD — DOMOVINA!**

ZANIMIVI PABERKI

Logika je tuja beseda iz starogrškega jezika iz samostalnika logos (beseda). Z besedo logika označujemo znanost o pravilnem mišljenju, ki vodi k resnici, imenujemo jo formalna logika. Pomeni pa tudi znanost o pravem mišljenju, ki je imenujemo vsebinska logika ali spoznavna teorija. Tukaj ne bomo pisali znanstvene razprave o logiki, ampak se bomo le bežno dotaknili pomena logike v vsakdanjem pogovornem jeziku.

Vsi narodi, posebne pa romanski, radi pritrujejo: „Lógico“, pa čeprav večkrat ni logično, kar kdo pripoveduje. Dogaja pa se, da kdo tudi nelogično govori. Imamo pa dosti primerov v leposlovni književnosti in tudi v narodnih pregovorih, reklih, izreklih, ugankah, i.t.d., kjer nam prvi hip ni vse jasno, torej tudi nelogično.

Dr. Ozvald navaja v neki svoji knjigi primer Cankarjeve „zvite“ logike. Mogoče je to isti primer iz „Pohujšanja v dolini šentflorjanski“ iz 3. dejanja, 1. prizora, katerega navajamo, kakor nam ga je oskrbel dr. V. B.

„Zdaj bi le rad vedel — ali je to, kar pravi, da je, ali je več, ali je manj? In ali je sploh? In če on ni, kar je, — kdo je, kar on ni? In če je storil, kar bi ne smel storiti, če ni, kar bi bil — kaj bi porekel tisti, ki bi bil, ker pravi tisti, ko ni, da je! In če bi tisti, ki je, dasi ni, nenadoma nastopil in bi rekel tistemu, ki ni, dasi je: ti, ki si, dasi nisi... o, zavozljana logika! Bog z njo.“

To je zavozljana, ali, kakor jo imenuje dr. Ozvald, zvita logika. V našem primeru gre za neko nemoralno dejanje in za povzročitelja nemoralnega ali vsaj navidez nemoralnega dejanja. Vstavite v gornje stavke osebek in predmet, kjer manjkata, pa boste razvozljali zvito ali skrito logiko. Takih primerov boste našli tudi v drugih književnostih. Nas pa zanimajo primeri narodne književnosti in iz pogovornega jezika.

Nekje smo že povedali primer zapletene logike, ki ga poznajo v Argentini in ga pripisujejo generalu Roca, ki je nekoč rekel:

„No todos los que están, son. Y no todos los que son, están.“

Tega stavka dobesedno v slovenščino prevesti ne moremo, ker nimamo dveh pomožnih glagolov *ser* — *biti*, in *estar* — *biti*. V španščini prvega uporabljamo za oznako trajnih lastnosti in dejanj, drugega pa za izražanje trenutnih dejanj oziroma nestalnih lastnosti. Torej bi ga mogli nekako takole prevesti:

„Niso vsi, ki so prisotni, našega mišljenja, kakor tudi niso prisotni tukaj ni tisti, ki so našega mišljenja.“

Take in podobne primere boste našli tudi pri drugih narodih. Sporočite nam jih!

Tudi Slovenci smo bogati na takih primerih v ljudskem govoru, kar mu daje posebno duhovitost, šegavost. Skoraj vsi nepopolni stavki vsebujejo zvito logiko.

Na Notranjskem imajo navado reči: „Če bo kaj, ne bo nič, če ne bo nič, bo pa pet grošev.“

Ali ni ta stavek nesmiseln? Torej tudi nelogičen? Če ga pa razložimo, postane logičen. Bilo je tako.

Fant je imel punco, ki je bila šivilja. Naročil je pri njej srajce. Ko so bile gotove, jo je vprašal za račun in ona mu je zvito odgovorila:

„Če bo kaj (s poroko seveda), ne bo nič (računa), če ne bo nič (s poroko), bo pa pet grošev (računa seveda).“

Kadar imajo najete delavce, pri večerji pogosto podražijo gospodinjo, če prinese na mizo vročo jed:

„Joj, kako je vroče, če bi prideli na ogenj še eno poleno, pa bi zgorelo.“

Gospodinja navadno zardi in se opravičuje, da jed vendar ni tako vroča, da bi zaradi enega polena zgorela. In ko pride prepir do viška, tisti, ki je zbedel gospodinjo pojasni, da je on mislil, da bi poleno zgorelo, ne pa jed. Take in podobne primere zvite logike imate tudi drugi. Pošljite jih!

Hipoteka je tujka, ki je nastala iz glagolske oblike preteklega časa glagola „hipotithemi“, kar pomeni v našem primeru podstaviti. Posojilo ki ga vzameš na hipoteko, pomeni, da si ga nekak podstavil pod hišo, pod zidove, pod površino zemlje. Pri Slovencih so včasih tak dolg „intabulirali“, kar pomeni, da so ga vknjižili na posestvo. Danes je najetje posojila na hipoteko v nekaterih državah zelo razvito. Ne smete pa misliti, da posestvo nima nobene hipoteke, torej vknjižbe, če tudi dobite uradno potrdilo, da ni nobene vknjižbe. Tudi pri tem se dogajajo v nekaterih držav nerednosti.

IZ PISEM

Toledo, USA, oktobra 1969

Ste brali v Amerikanskem Slovencu, kateri izide tedensko v Clevelandu, Ohio, števil. 36. od 17. septembra 1969, kaj piše rimski dopisnik iz Ljubljane svojemu listu: Avvenire, ki ga je napisal po izjavi ljubljanskega pomož. škofa dr. S. Leniča:

„Posebno presenetljivo in razveseljivo je sodelovanje vztrajnih visokošolskih skupin v cerkvenem življenju. Kakih 500 se jih udeležuje predavanj in razprav in molitev... Ti ljudje živijo globoko zakrementalno in duhovno življenje. Imajo svoje cerkvene zbore, ki prepevajo po raznih cerkvah mesta. Pomagajo pri katoliškem listu „Družina“ ki izide vsakih 14 dni v nakladi 130.000 izvodov. Otroke uče katekizem. V tej mladini imamo nekaj novega, to je naša nova cerkev, ki nastaja in se uveljavlja. To so zvesti, preprosto odkritosrčni, mladi, ognjevit, napram sebi strogi kristjani, ki odklanjajo vsak kompromis tako s preteklostjo kot s sedanjim režimom.“

In tukaj? V severni in južni Ameriki je koč ko 5000 oseb, kjer živijo drugačno življenje in skrivajo ali hote ali ne hote delajo za zblizanje in kompromis...

In to so povečini novonaseljenci, ki so zapustili domovino vsled težko prebavljivega komunizma. Oni pa, v Ljubljani, so zrastle iz njega in ga odklanjajo... Velika in prečudna razlika!

V Clevelandu poznam (4) štiri ljudi, kateri pripadajo klubu 500 v Ljubljani. Vse ostale, najbrže iz vseh kontinentov, bi pridetil v društvo 5000.

Kako je pri vas?

Povejte in napravite račun brez računal!

Louis Zajec

ZOPET JE EN LETNIK TABORA PRI KONCU. — PRIHODNJI BO TAKŠEN, V KOLIKOR BOSTE PORAVNALI OBVEZNOST DO NJEGA. — NE POZABITE, DA JE TUDI VESTNO IZPOLNJEVANJE TE OBVEZNOSTI DEL VAŠEGA BOJA PROTI KOMUNIZMU IN ZA SVOBODO DOMOVINE!

Skozi luči in sence. — Pravkar je v Buenos Airesu izšel tretji del kulturno-političnih spominov, ki jih piše naš priznani publicist in pisatelj ter bivši dolgoletni predsednik Slovenske kulturne akcije **Ruda Jurčec** pod naslovom: **Skozi luči in sence.** — Ker ta del obdeluje prav obdobje predigre v našo narodno žaloigro, mora po njej poseči vsakdo, ki se hoče z vseh strani poučiti o problematiki naše polpreteklosti in iz nje sledečih današnjih danosti. Naročila in plačila: **Ladislav Lenček**, Ed. Baraga, Pedernera 3253, Buenos Aires, ali pisarna Slovenske hiše, R. L. Falcón 4158, Buenos Aires. Cena: V Argentini, vezana 1.500.—, broširana 1.200.— pesov. Zunaj 5 oz. 4 dolarje.

DAROVALI ZA ZAVETIŠČE:

DŠP Tabor, Cleveland	\$ 104.700.—
Obresti v slov. hranilnici od 1. 1. 69 do 30. 6. 69	\$ 7.460.—

Šele v odmakjenosti časa je pravilno zablestela podoba našega ponosnega slovenskega Domobranstva, ki bo s prihodom novih dni in rodov postajalo vedno bolj nezmotljivi kažipot v bodočnost!

KAR SMO, KJER SMO IN KAR DELAMO, VEDNO GRE PRED NAMI
NESMRTNI ZGLED TISOČEV JUNAKOV, KI SO V SLAVNIH ČETAH
SLOVENSKEGA DOMOBRANSTVA O PRAVEM ČASU IN NA PRA-
VEM MESTU KAZALI PRAVO POT SVOBODOLJUBNEMU ČLOVE-
ŠTVU TER S SMRTJO ZAPEČATILI SVOJO ZVESTOBO
BOGU — NARODU — DOMOVINI!

Če ste prepričani, da je naš značajni protikomunizem še vedno na mestu, podprite naše glasilo z rednim plačevanjem naročnine in z darovi v Tiskovni Sklad Tabora!

Tema za razmišljanje:

Politika je vedno zgodovina. Vprašanje je samo, ali jo ustvarja, ali uničuje.

Henry Bordeaux

Prihodnje leto, v mesecu juniju, se organizira skupinski izlet v Evropo

Za to priliko imamo že zagotovljene znatno znižane letalske cene, ki so predvsem odvisne od števila potnikov; radi tega je priporočljivo, da se pritegne v to skupino čim več ljudi ne glede na narodnost in njihova pota. Vožnja se bo lahko plačala v gotovini ali na ugoden kredit.

Informacije: Gulliver — Evgen Rupnik — Paraná 230 — 5. nad.
Buenos Aires — tel. 46-6661 in pri odbornikih Tabora.

VSEBINA

Comunista y no chino	289
Slovenske verne duše (M. Jak.)	290
Dvignimo prapor! (-a, -o.)	291
Zvezdoplovstvo na pravem mestu	293
Vtisi iz Argentine	295
Izkušnje in nauki (P. B.)	299
Vse dni so z nami (M. J.)	301
Najnovejša afera (P. K.)	302
Zbogom, mati! (M. Jakopič)	304
Slovenske in jugoslovanske ceste (Jones)	304
Načrti belih in črnih levičarjev (-e, -k.)	306
Sod smodnika	307
Iz društev	312
Junaki Kriške vasi (F. Slak)	313
V spomin	316
Za beležnico	317
Zanimivi paberki	318
Iz pisem	320

Correo Argentine Sucursal Villa Madero (Bs. As.)	TARIFA REDUCIDA Concesión N° 5122
	FRANQUEO PAGADO Concesión N° 2619